

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 1

1 Utorak, 16. april 2024.

2 [Javna sednica]

3 [Završne reči]

4 [Optuženi učestvuje u postupku putem video-
5 konferencijske veze]

6 --- Po početku zasedanja u 9:30h

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobro jutro
8 svima. Dobrodošli u sudnicu.

9 Molim da se najavi predmet.

10 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude. Ovo
11 je predmet KSC-BC-2020-04, Specijalizovani tužilac protiv
12 Pjetera Shale.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zahvaljujem
14 se Sudskom službeniku.

15 Vidim da je došlo do manje promene u sastavu strana i
16 predstavnika u postupku. Budite ljubazni, pa se predstavite i
17 recite nam ko je danas prisutan u sudnici.

18 Izvolite, imate reč.

19 G. DE MINICIS: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude. Dobro
20 jutro svima u sudnici. Danas Tužilaštvo zastupaju
21 Specijalizovani tužilac Kimberly West, Line Pedersen, referent
22 za predmet i Alexandra Ptak i Cian Heraghty.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zastupniče
24 žrtava, izvolite.

25 G. LAWS: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude. Ja sam Simon

1 Laws, i zastupam žrtve u ovom predmetu, zajedno sa koleginicom
2 Mariom Radziejowskom.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

4 Branioče, vidim da je došlo do manje promene i u sastavu
5 vaše ekipe.

6 G. GILISSEN: [Prevod] Tako je Časni Sude. Dobro jutro.
7 Dobro jutro svima. G. Shala je kao i obično prisutan putem
8 video veze i prati suđenje iz pritvorskog objekta, a ja sam
9 prisutan sa svojim kobraniocem, g. Hedijem Aouinijem i gđom
10 Letom Cariolou, kao i sa Dženetom Petravicom, referentom za
11 predmet, gđom Kailin Chen, pravnim savetnikom, Juliette Healy
12 i Judit Kolbe. A tu je sa nama i naš prevodilac, koji je uz g.
13 Shalu. Hvala lepo.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vama.

15 G. Shala, dobrodošli. Da li me čujete.

16 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze]

17 Dobro jutro svima. Da, odlično vas čujem.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] G. Shala,
19 možete li da ponovite ovo što ste rekli?

20 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze]

21 Dobro jutro, odlično vas čujem.

22 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, g.
23 Shala.

24 Dobro.

25 Danas ćemo nastaviti sa završnim rečima. Juče smo

1 saslušali završnu reč Specijalizovanog Tužilaštva. Sada ćemo
2 se obratiti zastupniku žrtava, koji će se u svojoj završnoj
3 reči izjasniti o krivici odn. nevinosti optuženog i o
4 odmeravanju kazne.

5 Zastupniče žrtava, juče ste nam rekli da će nam možda
6 biti potrebno nešto više vremena nego što je bila vaša
7 prvobitna procena. Prvobitno ste procenili da će vaša završna
8 reč trajati jedan sat. Možete li da nam date neku novi
9 procenu.

10 G. LAWS: [Prevod] Da, Časni Sude. Procenjujem da će nam
11 trebati 15 minuta više od jednog sata. Dakle, nešto više
12 vremena, ali ne znatno više.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.
14 Hvala vam. Izvolite, imate reč.

15 G. LAWS: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

16 Kada sam izneo uvodnu reč u ovom predmetu pre nekih 14
17 meseci, na početku sam izjavio sledeće.

18 "Dokazi u ovom predmetu pokazuju, da je tokom perioda na
19 koji se odnosi optužnica, fabrika metala u Kukešu, je
20 predstavljalo mesto koje je privremeno postojalo mimo
21 vladavine prava."

22 Ono što sam time hteo da kažem, jeste da je fabrika
23 metala u Kukešu bilo mesto zločina i surovosti, mesto na kojem
24 nije postojala mogućnost da zatvorenici ulože pritužbu, mesto
25 na kojem nije delovalo da ima izgleda da će intervenisati bilo

1 neki sudski organ, ili drugi organ vlasti. Vlast je bila OVK,
2 a upravo su pripadnici OVK vršili zločine.

3 Dokazi predloženi u ovom predmetu opravdavaju po našoj
4 argumentaciji takav opis fabrike u metalu [sic]. Opism prema
5 kojem je to bilo mesto, koje je privremeno postojalo van
6 granice vladavine prava. Optuženi i drugi su dejstvovali sa
7 jedne lokacije koja je bila u neposrednoj blizini običnog
8 funkcionalnog društva, a istovremeno [sic] -- istovremeno je od
9 tog društva bila u potpunosti udaljena.

10 Kompleks se nalazio niz put, nešto niže od centra mesta
11 Kukeš, ali istovremeno, čelije u kojima su drženi zatvorenici
12 OVK, mogli su da se nalaze i u najudaljenijim tundrama i u
13 najdubljim džunglama na planeti. Oni su bili van ruke zakona.

14 Ono što znamo o situacijama takve vrste, je da često
15 dovode do zloupotreba, do mučenja i do ubijanja. Jedno od zala
16 povezanih sa krivičnim delima koje se vrše tokom sukoba, jeste
17 da postoje brojna mesta na kojima nekažnjivost cveta, i upravo
18 se to dogodilo u Kukešu.

19 Neki ljudi između ostalog, svedoci koje je pozvala
20 Odbrana, žele da se pretvaraju da tu nisu izvršena krivična
21 dela, međutim nažalost, to je neistina. Krivična dela jesu
22 počinjena na toj lokaciji nad ljudima, koji nikada nisu imali
23 prilike da im se sudi, kao što je to slučaj ovde, u ovoj
24 sudnici. Ljudima koji nikada nisu imali prilike da vide dokaze
25 koji protiv njih postoje, a još manje da te dokaze ospore.

1 Umesto toga, oni su lišeni slobode na proizvoljan način.

2 Kada su se jednom našli na licu mesta, zatvorenici su
3 bili na milosti i nemilosti onih kojih su ih zarobili.

4 Ne samo nipošto izgubiti iz vida izuzetno zapaljivu
5 mešavinu antisrpskih osećanja i apsolutne vlasti nad
6 zatvorenicima, koji su optuženi za saradnju sa Srbima. To je
7 zatvorenike dovelo u posebno ranjiv položaj.

8 [BRISANO] pušten je na slobodu tek kada [BRISANO]
9 [BRISANO]. Drugi su pušteni na
10 slobodu tek kada se srpski režim u potpunosti obrušio na kraju
11 kampanje bombardovanja NATO pakta, ali jedan od zatvorenika
12 nikada nije živ napustio fabriku metala u Kukešu. Umesto toga,
13 umro je surovom i suvišnom smrću.

14 Za mnoge preživjele i u izvesnim slučajevima njihove
15 rođake, naneseni ožiljci nikada nisu zarasli. Ne treba da
16 budemo iznenađeni da je sve što se dogodilo imalo trajne
17 posledice.

18 Okruženje u Kukešu je bilo ekstremne prirode. Većina nas
19 to ne možemo ni da zamislamo. Mesto na komjem grupa ljudi može
20 da odluči da zaključa ljude u ćeliju i zatim da ih tuče, da ih
21 ponižava, da im nanosi potekotine [sic], da ih seče i muči na
22 sve druge načine koje smo videli na osnovu dokaza. Ukratko
23 govoreći, mogli su da im rade šta god im se prohte.

24 I znamo da među žrtvama nisu bili samo oni koji su
25 svedočili pred ovim Sudom. Slušali smo iskaze i o drugim

1 žrtvama, između kojima -- među kojima su bile i žene. Jedna
2 žena, konkretnije, kao i romski muzičari i o drugim licima
3 koje su bile žrtve teškog zlostavljanja, njihovo odsustvo sa
4 ovog suđenja, samo po sebi nam dosta toga govori, jer
5 učestvovati u predmetu protiv pripadnika OVK, nije potez koji
6 je lako preduzeti. To je potez koji iziskuje istinsku
7 hrabrost, jer se čovek izlaže velikom riziku. U najmanju ruku
8 postoji rizik od društvene izopštenosti, a u najgorem slučaju
9 postoji riziko po ličnu sigurnost.

10 Nikoga ne možemo kriviti što je hteo da se drži po
11 strani, da ne učestvuje u sudskom procesu, ali da su svi tako
12 postupili, fabrika metala u Kukešu bi ostala van granica
13 vladavine prava.

14 Međutim, dovoljan broj žrtava jeste progovorio. Dovoljno
15 njih je imao dovoljno snage i hrabrosti šta im se dogodilo.

16 Jer je postojanje fabrike metala van vladavine prava,
17 bilo privremene prirode. Jedne od stvari -- jedna od stvari
18 koje su postale jasne u ovom predmetu, jeste da su žrtve bile
19 spremne da istrajno traže pravdu i to mnogo godina kasnije.
20 Žrtve u ovom predmetu su bile istrajne i odigrale su važnu
21 ulogu u ovom predmetu.

22 Svako od njih je na svoj način pretrpeo zlo zbog onoga
23 što se dogodilo u Kukešu i njihova glavna želja jeste da se
24 pravda ostvari. U ovom predmetu, to znači da oni žele da
25 optuženi bude osuđen, jer je on taj kao što oni vrlo dobro

1 znaju, koji je odgovoran za zlo koje im je naneseno. To je
2 razlog zbog kojeg ću govoriti o nevinoci [sic] -- nevin -- o
3 krivici optuženog za nekoliko trenutaka.

4 Neki zatvorenici su preminuli pre nego što im je ovaj Sud
5 pružio priliku da se optuženom sudi, međutim, njihovi glasovi
6 su saslušani. Mi smo čuli iskaze koje su ostavili za sobom.
7 Drugi preživeli su da -- i dalje živi i došli su ovde da sa
8 nama podele svoje iskustvo.

9 U slučaju Svedoka 1, mi tvrdimo, da je čovek koga ste
10 videli, čovek koji izgara od nepravde u pogledu svega što se
11 dogodilo u Kukešu. Videli smo čoveka čiji je svakodnevni život
12 u senci događaja iz prošlosti, čije telo pamti sve što mu je
13 urađeno, sve što je video, sve što je urađeno drugima, tako da
14 se sav preznoji kada pomisli na svoje nekadašnje nedaće, brzo
15 padne -- zapadne u bes, ne može da pronađe svoje staro 'ja' i
16 ponekad čak želi i da su ga ubili. I kada je došao pred ovaj
17 Sud, njega su optužili da laže. Nagovešteno je da je on
18 izmislio ulogu Pjetera Shale u ovim krivičnim delima, na to ću
19 se vratiti nešto kasnije.

20 Svedok 4733 koji je premineo [sic] tokom svog preostalog
21 života, uložio je puno truda da dođe do pravde i Pjeter Shala
22 je jedan od lica koje je želeo da vidi i svede na -- pred lice
23 pravde. Njegova porodica hrabro je nastavila tu bitku pred
24 ovim Sudom. Teza Odbrane glasi, iz nejasnih razloga, da je i
25 on izneo lažne navode protiv optuženog.

1 U njihovo ime, u prvom delu svog izlaganja, baviću se
2 pitanjem, ko ovde govori istinu a ko laže. U drugom delu naše
3 današnje argumentacije, govorićemo o odmeravanju kazne i o
4 tome će govoriti moja kozastupnica gđa Radziejowska. Kasnije,
5 tokom narednih dana ove nedelje, bavićemo se reparacijama.

6 Naša poenta je kratka, pravna analiza koju je sprovedla
7 Odbrana jednostavno je pogrešna, zasniva se na pogrešnom
8 tumačenju merodavnog prava i mi ćemo se na tu grešku
9 usredsrediti u svom izlaganju.

10 Što se tiče današnjeg izlaganja, prvo želim da se osvrnem
11 na jedno važno pitanje. Da li je Pjeter Shala bio počinilac i
12 izvršitelj u fabrici metara [sic] -- metala u Kukešu.

13 U srži teze Odbrane, počiva opšti napad na verodostojnost
14 Svedoka 1 i 4733 u njihovo ime, mi te napade odbacujemo i
15 usredsrediću se danas na niz činilaca koji po našoj
16 argumentaciji pokazuju gde počiva istina u ovom predmetu.

17 Želim kratko da se pozabavim dokazima koje je predočila
18 Odbrana, želim da se usredsredim na dve tačke koje su od
19 posebnog značaja kada je u pitanju Svedok 1 i njegova
20 verodostojnost, a kako bih mogao to da učinim, biće neophodno
21 da pređemo na poluzatvorenu sednicu. Mislím da je to od
22 ključnog značaja kada govorimo o svedoku 1, međutim, kada
23 počnem izlaganje u vezi sa drugim Svedokom, Svedokom 4733,
24 ubrzo ćemo moći da se vratimo na javnu sednicu.

25 Dakle, molim da sada pređemo na poluzatvorenu sednicu.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 9

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vam,
2 Zastupniče žrtava. Molim da pređemo na poluzatvorenu sednicu.

3 [Poluzatvorena sednica]

4 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 10

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 11

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 12

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 13

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 14

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 15

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 16

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 17

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 18

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 19

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 20

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 21

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 22

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 23

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 24

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 26

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 27

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9 [Javna sednica]

10 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnom
11 zasedanju.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

13 Izvolite, možete nastaviti.

14 G. LAWS: [Prevod] Hvala.

15 Sada prelazimo na razmatranje iskaza Svedoka 4733 koji
16 nema nikakve očigledne veze sa Svedokom 1 i ja moram da
17 postavim ponovo isto pitanje, da li i on laže, sudeći po
18 argumentima Odbrane, čini se da mora da je tako. Nemoguće je
19 da je u pitanju greška i da je reč o pogrešnoj identifikaciji
20 zbog ovog ili onog razloga. Svedok 4733 nije mogao da prođe
21 kroz to iskustvo koje je imao u fabrici metala u Kukešu, i da
22 veruje da je neko sasvim drugi čovek za koga je on znao da se
23 zove Pjeter Shala. Nemoguće da je to istina.

24 Optuženi je priznao da su on i Svedok 4733 boravili u
25 fabrici metala u Kukešu u isto vreme u jednom trenutku bili su

1 u istoj prostoriji, čak i po verziji događaja koju iznose
2 optuženi. Dakle, oko toga nema sumnje. Optuženi je znao ko je
3 Svedok 4733, tako da ideja da je Svedok 4733 imao na umu nekog
4 drugog kao izvršioca, i da je pogrešno tom licu pripisao ime
5 g. Shale, po mom mišljenju prosto nije razumna sugestija.

6 [BRISANO]

7 [BRISANO]

8 [BRISANO]

9 [BRISANO]

10 [BRISANO]

11 [BRISANO]

12 [BRISANO]

13 [BRISANO]

14 [BRISANO]

15 [BRISANO]

16 [BRISANO]

17 [BRISANO]

18 [BRISANO]

19 [BRISANO].

20 [BRISANO]:

21 [BRISANO]

22 [BRISANO]

23 [BRISANO]:

24 [BRISANO]

25 [BRISANO]

1 [BRISANO]

2 [BRISANO]

3 [BRISANO]

4 [BRISANO]

5 [BRISANO]

6 [BRISANO]

7 [BRISANO]

8 [BRISANO]

9 [BRISANO]

10 [BRISANO]

11 [BRISANO]

12 [BRISANO]

13 [BRISANO]

14 Zašto bi Svedok 4733 ovakve stvari govorio o optuženom?

15 Prema našoj argumentaciji, zato što je on tačno govorio o
16 identitetu osobe koja je uradila sve što je on naveo i opisao.

17 U pitanju je čovek koga je prepoznao dok je prevožen iz
18 Romanata u fabriku metala i koga su po njegovim rečima drugi
19 ljudi u kombiju zvali 'Ujku', a koji je u tom kombiju arlaukao
20 kao vuk i koji je video kako se postrojavaju zatvorenici, kako
21 bi bili pretučeni, dok je on urklikao kao vuk.

22 Imamo potom i izveštaj istražnim organima koji je
23 dostavljen 2002. godine, referenca SITF00013181 do
24 SITF00013189 RED2, strana 0031378.

25 Dakle, Svedok 4733 nije pogrešio, a po našoj

1 argumentaciji sasvim je očigledno da on nije ni slagao.

2 Kada je sa njim vođen razgovor 2019. godine, Svedok --
3 optuženi je rekao, da je video Svedoka 4733 u Kukešu. Optuženi
4 je rekao da ga je video kako služi kafu, prema tome, mi znamo
5 da su njih dvojica istovremeno bili na istom mestu i da je
6 optuženi imao priliku da napadne svedoka. I što je još
7 važnije, optuženi je rekao da je u prošlosti želeo da ubije
8 ili da ozbiljno naudi Svedoku 4733, godinu dana pre nego što
9 su im se putevi ukrstili u Kukešu.

10 Molim da se sada postavi na ekran slajd 12. I može da se
11 emituje u javnosti.

12 "Da sam ga uhvatio godinu dana ranije, ne bi bio u
13 prilici da svedoči ni o čemu. Nažalost, nikada ga nisam
14 pronašao."

15 Optuženi je rekao u pogledu svojih motiva -- da naudi
16 Svedoku 4733, jeste to što se taj Svedok navodno neprimereno
17 ponašao na svom prethodnom poslu, o čemu međutim ne postoje
18 nikakvi dokazi. Pozivam se na stranicu 74121 istog dokaznog
19 predmeta za koje je referenca navedena na ekranu.

20 Pa, kada je u pitanju motivacija, mi smatramo da se tu
21 jasno izražava motivacija optuženog. Dakle, on je imao motiv
22 da napadne Svedoka 4733, nesumnjivo je bio na licu mesta u
23 isto vreme kada i Svedok 4733, dakle imao je priliku a ne samo
24 motiv, a sudeći po onoj priči o šamaru, izgleda da i sam
25 optuženi veruje da je sklon tome da vrši nasilje nad

1 zatvorenicama.

2 I to je dakle osoba kojoj vi treba da poverujete, odn.
3 treba da proveruje [sic] -- poverujete da je 4733 izneo lažne
4 navode na račun te osobe, protiv te osobe. Ali, to bi značilo
5 da je Svedok 4733 jedostavno izmislio navod o brutalnosti u
6 odnosu na nekoga ko ne samo da je želeo da se prema njemu
7 brutalno ponaša, već je imao i priliku da tako postupi.

8 Mi smatramo da je to u suprotnosti sa time kako bilo koji
9 razborit čovek doživljava svet i način na koji stvari
10 funkcionišu.

11 Najzad, da se pozabavimo temom da li je optuženi bio
12 izvršilac u Kukešu. Imamo iskaz nekadašnjeg zatvorenika 1448.
13 Tužilaštvo se time već pozabavilo juče, pa neću ponavljati
14 istu argumentaciju, ali taj čovek takođe opisuje nekog čoveka
15 po imenu Vuk, odn. sa nadimkom Vuk, po imenu Pjeter Shala,
16 koji je takođe tukao zatvorenike zajedno sa Xhemshitom
17 Krasniqijem. Referenca SITF00013852 do 00013869 red 5,
18 stranica SITF00013857.

19 Dakle, ovde imamo lice koje nema nikakve veze, ako
20 opisuje kako ga je pretukao Pjeter Shala. I s tim u vezi mi
21 želimo da kažemo sledeće. Da je optuženi netačno imenovan kao
22 krivac i da je to učinio jedan svedok, to bi bilo izuzetno
23 nesrećan slučaj, ali da i drugi svedok pogreši, to bi bilo
24 vrlo iznenađujuće, a u situaciji u kojoj imamo tri svedoka
25 koji optužuju Pjetera Shalu za nasilno premlaćivanje i kada

1 još pri tom imamo na umu da je optuženi priznao da je bio na
2 licu mesta, onda mi kažemo da nema drugog razumnog
3 objašnjenja, osim činjenice da je optuženi bio izvršilac
4 krivičnih dela u Kukešu.

5 I s tim u vezi želim da Svedoku 1 dam još jednu priliku
6 da ga saslušate, tako što ću citirati reči koje je izgovorio
7 na suđenju, kada mu je Odbrana predočila tezu svoga
8 branjenika. Njemu je rečeno da je on odlučio da pomene ime
9 Pjetera Shale u vezi sa onim što se dogodilo u Kukešu. To
10 stoji na strani zapisnika 16 -- 1692 od 2. juna 2023.

11 Pitanje je postavljeno tokom izvođenja dokaza.

12 Odgovor:

13 "Pa kako ja mogu da ga upletem u tu priču, kada je on u
14 nju već upleten. On nas je tukao, on to zna, on je ovde. To
15 nema nikakve veze sa tim da neko njego želi u nešto da uplete
16 ili da nešto implicira. Reč je o činjenicama, o stvari koje su
17 urađene. On je te stvari uradio." Kraj citata.

18 Mi kažemo da u svakom suđenju postoji neki trenutak kada
19 je istina svima samo očigledna i mi kažemo da je ovo bio jedan
20 takav trenutak.

21 Optuženi, za razliku od ljudi koji su bili zatvoreni u
22 Kukešu, imao je pravo na pravično suđenje. Tokom pravičnog
23 suđenja koje je sada u toku, do najsitne [sic] pojedinosti su
24 proučeni svi događaji koji su se odigrali u fabrici metala.
25 Uprkos tome, dokazano je uz pomoć žrtava van razumne sumnje,

1 da je optuženi bio jedan od učesnika u svetu bezakonja, kakav
2 je vladao u fabrici metala, a to znači, da on više nije van
3 domašaja zakona, s obzirom na svoje učešće u zločinima.

4 Časni Sude, to je sve što sam imao da kažem na ovu temu.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Izvinjavam
6 se što vas prekidam, ali molila bih da pređemo na kratko na
7 poluzatvorenu sednicu.

8 G. LAWS: [Prevod] Kako da ne.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Molim da
10 pređemo na poluzatvorenu sednicu, pa ćemo nastaviti dalje.

11 [Poluzatvorena sednica]

12 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 35

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 36

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13 [Javna sednica]

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, ponovo smo na
15 javnoj sednici.

16 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zastupniče
17 žrtava, izvolite, imate reč.

18 G. LAWS: [Prevod] Ovim se završava ono što sam želeo da
19 kažem u prvom delu našeg izjašnjenja, a sada ću dati reč
20 svojoj kolegini, kozastupnici Radziejowskoj.

21 Mislím da će nam za ovaj de izlaganja biti potrebno 15 do
22 20 minuta. Mi bismo želeli da sada iznesemo taj deo našeg
23 izjašnjenja, ali na vama je da odlučite. Možemo i sada da
24 pođemo na pauzu.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Zastupniče

1 žrtava, ako je u pitanju 20 minuta, mislim da to ne bi trebalo
2 da bude problematično.

3 G. LAWS: [Prevod] Hvala.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Izgleda da
5 vam mikrofoni ne radi.

6 GĐA RADZIEJOWSKA: [Prevod] Izvinjavam se.

7 Časni Sude, u svom izjašnjenju u vezi sa odmeravanjem
8 kazne, mi nemamo nameru da ponavljamo argumentaciju iz naše
9 izjave o uticaju. Mi želimo da se osvrnimo [sic] na neke tačke
10 na koje je ukazala Odbrana u svom završnom podnesku, a u
11 vezi sa odmeravanjem kazne.

12 Najpre ću se osvrnuti na neke argumente Odbrane u vezi sa
13 ličnim prilikama optuženog, a zatim i u vezi sa olakšavajućim
14 okolnostima. Potom ću izneti ukratko opaske o težini krivičnih
15 dela za koje se tereti g. Shala.

16 Mi smo lične prilike optuženog o kojima je govorila
17 Odbrana, podelili u nekoliko kategorija. Prva kategorija
18 godine starosti optuženog. Drugo, okolnosti u kojima je
19 optuženi odrastao i kontekst koji vlada na Kosovu, tri,
20 porodične prilike, i četiri, zdravstveno stanje.

21 Odbrana pominje životnu dob optuženog u vreme kada su se
22 odigrali predmetni događaji. Tada je imao 36 godina, a sada
23 ima 61 godinu. O tome se govori u završnom podnesku Odbrane,
24 stavovi 356 i 362.

25 Međutim, Odbrana ne objašnjava na koji je način životna

1 dob optuženog relevantna za utvrđivanje kazne koju mu valja
2 izreći u slučaju da mu bude izrečena osuđujuća presuda. 36
3 godina, to je životno doba u kojem čovek u punoj meri snosi
4 krivičnu odgovornost. To je uzrast kada smo Kadri da
5 prepoznamo značaj svojih radnji, i ukoliko ne postoji nikakav
6 osnov za isključivanje krivične odgovornosti, lice treba
7 smatrati krivično odgovornim za krivična dela koje izvrši u
8 tim godinama. U slučaju osuđujuće presude, godine starosti su
9 nerelevantne u smislu odmeravanja kazne.

10 Slično tome, Odbrana ne objašnjava kako sadašnju životnu
11 dob optuženog i 61 godinu starosti, treba uzeti u obzir u
12 smislu odmeravanja kazne.

13 Kao što se ističe u drugostepenoj presudi u predmetu,
14 Mustafa, "relevantna međunarodna sudska praksa neprekidno
15 odbija tvrdnju, da dolazi do greške u odmeravanju kazne,
16 ukoliko je kazna duža od života nekog lica."

17 Odbrana je stavila naglasak i na lične prilike optuženog,
18 u smislu njegovog odrasta [sic] -- odrastanja i života na
19 Kosovu, da je odra -- odrastao u nestabilnoj i nebezbednoj
20 situaciji na Kosovu, da je bio zatvoren kao politički
21 zatvorenik, da je u masakru tokom rata na Kosovu izgubio brata
22 i brat -- bratun [sic] -- bratanca ili sestrića.

23 Ali, moramo se zapitati sledeće, na koji način su te
24 okolnosti relevantne za odmeravanje kazne koja treba da se
25 izrekne optuženom. Da li su one sve relevantne, da li su

1 okolnosti na -- ukazuje Odbrana, uticale na duševnu sposobnost
2 optuženog. Da li to što je neko žrtva zločina, opravdava
3 izvršenje zločina.

4 Časni Sude, u predmetu Ntaganda sa Međunarodnog krivičnog
5 sudra [sic] -- suda, Odbrana je iznela da "ranija trama
6 prestupnika je izuzetna relevantna za postupak odmeravanja
7 kazne i može poslužiti kao faktor za umanjenje odgovornosti
8 prestupnika." Žalbeno veće je u tom predmetu je smatralo, da
9 nisu predloženi dokazi koji pokazuju da je optuženi u tom
10 predmetu pretrpeo povredu mozga, ili neki drugi oblik duševne
11 bolesti imao, usled traumatskog iskustva koje je doživeo tokom
12 genocida.

13 Časni Sude, kako bi okolnosti na koja je ukazala Odbrana
14 bile relevantne, Odbrana mora da pokaže da je -- su te
15 okolnosti umanjile njegovu odgovornost u vreme događaja.
16 Nikakvi dokazi nisu predloženi u tom smislu.

17 Odbrana u svom završnom podnesku govori o porodičnim
18 okolnostima optuženog. Nije jasno na koji način i zašto
19 porodične okolnosti g. Shale treba da se razmatraju prilikom
20 odmeravanja njegove kazne. U pravnim izvorima na koje se
21 poziva Odbrana, se o tome uopšte ne govori. Shodno
22 konzistentnoj sudskoj praksi, samo izuzetne porodične
23 okolnosti mogu se smatrati umanjujuć -- olakšavajućim
24 okolnostima.

25 U predmetu Bemba, Pretresno veće je zaključilo da

1 porodične okolnosti na koje se poziva Odbrana poput stanja sa
2 suprugom i decom su "uobičajene kod mnogih osuđenih lica i
3 nisu izuzetna [sic] okolnosti, te stoga ne predstavljaju
4 olakšavajuće okolnosti u tom predmetu..."

5 Odbrana tvrdi da slabo zdravstveno stanje je na
6 međunarodnim sudovima prihvaćeno kao olakšavajući faktor.
7 Međutim, relevantna sudska praksa je konkretnija i govori o
8 izuzetnim ili retkim slučajevima. To je potvrdilo Žalbeno veće
9 MKS-a u predmetu Ongwen. Žalbeno veće je zaključilo da pitanje
10 zdravstvenog stanja osuđenog lica je prevashodno pitanje koje
11 se tiče sprovođenja izrečene kazne, a ne faktor koji treba
12 uzeti u obzir prilikom odmeravanja dužine kazne.

13 Veće je takođe zaključilo da slabo zdravstveno stanje
14 može biti smatrano olakšavajućom okolnošću samo u ekstremnim i
15 izuzetnim okolnostima, poput veoma lošeg zdravstvenog stanja
16 ili terminalne bolesti.

17 Časni Sude, uz vaše dopuštenje, ja bih zamolila da
18 pređemo na poluzatvorenu sednicu, kako bih govorila o
19 pojedinosti zdravstvenog stanja o čemu je Odbrana govorila.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.
21 Molim da pređemo na poluzatvorenu sednicu.

22 [Poluzatvorena sednica]

23 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17 [Javna sednica]

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnoj
19 sednici.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

21 Možete nastaviti, Zastupniče.

22 GĐA RADZIEJOWSKA: [Prevod] Hvala.

23 Mi kažemo da zdravstveno stanje o kom govori Odbrana ne
24 predstavlja izuzetnu okolnost. Stoga se to ne može odraziti na
25 odlučivanje o dužini kazne koja će se izreći optuženom.

1 Kada je reč o njegovom duševnom stanju, u pravilima se
2 navode stvari poput umanjene sposobnosti ili nepostojanja
3 mentalnih sposobnosti, kao olakšavajuće okolnosti. Međutim,
4 nema dokaza koji pokazuju da je optuženi imao takvo stanje u
5 vreme kada su se odigrali predmetni događaji.

6 Sada bih prešla na olakšavajuće okolnosti o kojima je
7 govorila Odbrana.

8 Odbrana navodi više tih okolnosti u svom završnom
9 podnesku. Odbrana tvrdi, da dobro ponašanje optuženog i
10 njegova saradnja sa belgijskim vlastima, Specijalizovanim
11 tužilaštvom i Specijalizovanim većima, predstavlja
12 olakšavajući faktor. U slučaju g. Shale ne možemo govoriti o
13 dragovoljnoj [sic] saradnji. Odgovoriti na -- odazvati se na
14 poziv Suda i poštovati zakon, te okolnosti ne mogu se
15 izjednačiti sa dobrovoljnom saradnjom.

16 Dobro ponašanje i poštovanje zakona ili sudskih naloga, u
17 krivičnom postupku su norma

18 Kao što ste zaključili u predmetu Mustafa: "poštovanje
19 zakona ili sudskih naloga se -- je nešto što se očekuje od
20 svakog lica, i stoga ne predstavljaju olakšavajuću okolnost,
21 osim u izuzetnim okolnostima."

22 Odbrana navodi više optužbi na pravično suđenje u svom
23 ponesku. Kad je reč o odmeravanju kazne, obrana tvrdi da
24 navodni -- navodna kršenja prava na pravično suđenje
25 predstavljaju značajan olakšavajući faktor. Mi smatramo da

1 Odbrana pravi zbrku između potencijalnog smanjenja kazne i
2 pravnog Leka za kršenje pravičnog suđenja. Štaviše, mi
3 smatramo da navodi Odbrane o tome da je prekršeno pravično
4 suđenje, nije utemeljen argument.

5 Sada bih se osvrnula na neki od pritužbi Odbrane.

6 Odbrana tvrdi, da vid odgovornosti za udruženi zločinački
7 poduhvat nije eksplicitno naveden u zakonu i da stoga ne bi
8 mogao da se privede -- sprovede na ovom suđenju.

9 Kada je reč o navodnom kršenju načela jednakosti strana,
10 o čemu Odbrana govori u pasusu 326, Odbrana kaže da brojna
11 kršenja načela jednakosti strane -- strana, su nanela štetu u
12 postupku u celini, i ne popravljivo se odrazila na pravičnost
13 suđenja.

14 Takva kršenja, ukoliko su dokazana, nisu dokazana, ne
15 mogu biti nadomešćena [sic] smanjenjem kazne. To je zato što
16 ona ne mogu imati za ishod validnu osudu uopšte. Zatim Odbrana
17 govori o pravu na javno suđenje, govori o opsežnim redakcijama
18 i zaštitnim merama.

19 Odbrana tvrdi da je prekršeno pravo na javnost postupka i
20 da je to urađeno putem opsežnih redakcija i zaštitnih mera,
21 međutim, primenjene su mere kako bi se zaštitila bezbednost
22 svedoka, shodno okolnostima ovog predmeta. Kad je reč o pravu
23 optuženog na efikasnu pravnu pomoć, Žalbeno veće je zaključilo
24 da samo prilikom jednog razgovora sa optuženim, a to je
25 razgovor koje su vodile belgijske vlasti, došlo je do

1 ograničenog kršenja njegovog prava. I to nije dovoljna osnova
2 da bi se taj izgovor -- taj razgovor izuzeo iz spisa.

3 Kad je reč o navodnom kršenju obaveze obelodanjivanja, mi
4 smatramo da ta kršenja se nisu odrazila na ishod postupka.

5 Časni Sude, ta navodna kršenja u pogledu pravičnosti
6 suđenja, ukoliko su dokazana, a mi tvrdimo da nisu, nisu
7 razlog za smanjenje kazne. Treba napomenuti da sudska prukša
8 [sic] sa Suda za Ruandu, na koji se poziva Odbrana kako bi
9 opravdala svoj zahtev, se odnosi na vrlo konkretna kršenja
10 osnovnih proceduralnih garancija u ranoj fazi postupka, a to
11 je pravo da bude obavешten brzo o optužbama zbog kojih je
12 uhapšen i odloženo prvo pristupanje Sudu.

13 Ništa od svega što je Odbrana navela, ne potpada u tu --
14 pod tu kategoriju.

15 Odbrana iznosi da takođe treba da uzmete u obzir kao
16 olakšavajući faktor vreme proteklo između tih događaja,
17 predmetnih događaja i sadašnjeg postupka. Međute [sic] --
18 međutim, Odbrana međutim ne navodi nikakvu referencu niti
19 objašnjenje za taj -- za tu svoju tvrdnju. Štaviše, proteklo
20 vreme između predmetnog događaja i postupka je nešto što je
21 Odbrana već navela kao jedan od elemenata koji su doprineli
22 kršenju jednakosti strana.

23 Kazna izrečena za krivično delo koje je izvršeno mnogo
24 godina ranije, ukoliko se izrekne, ne može biti smanjena samo
25 zato što je proteklo puno vremena od tada.

1 U predmetima koji su vođeni protiv Crvenih kmera,
2 proteklo vreme nije smatrano olakšavajućim faktorom, a radilo
3 se o zloči -- o suđenju koje je vođeno 30 godina nakon
4 krivičnih dela.

5 I ne postoji zastarevanje postupka kad se radi o ratnim
6 zločinima poput ovih.

7 I na kraju, na zabrinjava tvrdnja Odbrane koja ima za
8 cilj da se umanja težina krivična dela za koja se tereti
9 optuženi.

10 Ukoliko zaključite da je optuženi kriv, težina krivičnih
11 dela koja mu se pripisuje, je prevashidni [sic] faktor koji
12 treba da uzmete u obzir prilikom odmeravanja kazne.

13 Odbrana ne objašnjava zašto i na koji način ograničeni
14 vremenski i geografski obim ili opseg krivičnih dela za koja
15 se tereti optuženi, umanjuju njihovu težinu.

16 Proizvoljno lišavanje slobode žrtava je u osnovi surovog
17 postupanja i mučenja, a u slučaju jednog zatočenika, ubistva.
18 Zabrana mučenja je opšta norma međunarodnog prava. Ubistvo je
19 jedno od najtežih krivičnih dela. U ovom slučaju, ti zločini
20 su izvršeni naspram bespomoćnih zatočenika, koji su bili
21 izloženi surovoj [sic] -- surovosti i izvršioci su to činili
22 kako bi se zabavljali, ponekad uključujući i optuženog. Životi
23 žrtava su zbog toga zauvek promenjeni.

24 Činjenica da su ti zločini izvršeni tokom 20 dana na
25 jednom mestu nad 18 žrtava, ne umanjuju njihovu težinu. 8 od

1 18 žrtava je učestovalo u ovom postupku. Za njih nema kazne
2 koja će im vra -- vratiti život koji su imali pre događaja u
3 Kukešu.

4 Časni Sude, mi ne predlažemo neku konkretnu kaznu, odn.
5 broj godina zatvora u slučaju da je optuženi osuđen. To je
6 zato što imamo na umu činjenicu da žrtve koje učestvuju u ovom
7 postupku nisu jedine žrtve u ovom postupku. Međutim, iz
8 razloga navedenih u sta [sic] -- našoj izjavi o uticaju, kazna
9 nužno treba da bude značajna.

10 Hvala. Time smo završili naše izlaganje.

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala,
12 Zastupniče žrtava.

13 Sada smo završili sa završnom reči Zastupnika žrtava.
14 Sada je 11:05h, vreme je da napravimo kraću pauzu. Predlažem
15 da nastavimo u 15 do 12 [11:45h]. Vidim da Odbrana klima
16 glavom. Dobro. Imaćemo sada kraću pauzu.

17 Pretres se prekida.

18 --- Pauza u 11:06h

19 --- Nastavak sa radom u 11:48h

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobrodošli
21 natrag u sudnicu.

22 Da vidimo, sa vaše strane u Tužilaštvu, ima li izmene u
23 sastavu tima?

24 G. DE MINICIS: [Prevod] Ne, Časni Sude. U istom smo
25 sastavu.

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

2 Dobro. Vidim da nema promena sa vaše strane.

3 A sa vaše strane, na strani Odbrane?

4 G. GILISSEN: [Prevod] Branilac Basile Mulera nam se
5 pridružila. Hvala.

6 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

7 Hvala.

8 G. Shala, da li nas čujete?

9 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze] Da,
10 dobro vas čujem. Hvala.

11 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

12 A, sada ćemo preći na iznošenje završne reči Odbrane.

13 G. Branioče, konstatovali smo da ste tražili 3 sata i 15
14 minuta za iznošenje završne reči. Imamo isti komentar kao i za
15 drugu stranu i Zastupnika žrtava. Ukoliko bude nekih izmena,
16 molim vas samo da obavestite Panel o tome.

17 Sada ću vam dati reč.

18 Nastavićemo sa radom do 1 sat [13:00h] u principu. A, ako
19 smatrate da uzimajući u obzir različite delove vašeg
20 izlaganja, treba da prekinemo sa radom malo ranije ili malo
21 kasnije, onda ćemo tako postupiti. Samo me obavestite, pa ćemo
22 tako postupiti.

23 Izvolite, imate reč.

24 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

25 Hvala najlepše, Časni Sude. Gđo glavni Tužioče, drage

1 kolege.

2 Da li ste videli kakvo je danas vreme? Da li ste videli
3 kakvo je vreme? Pada kiša, duva strašan vetar, danas je
4 vetrovit dan. To možemo slobodno reći, a zašto bismo to
5 kazali? Jer bih želeo da sve vratim u stvarnost, da se vratim
6 na stvarnost i da iznesem određeni apel. Govorimo o istragama,
7 govorimo o tome kako to da je ovaj postupak moguć, kako je
8 moguće da ovaj predmet dospe pred ovaj Panel? Postojao je dug
9 put do toga.

10 To je bio težak put sa puno zaseda i puno nezgodnih mesta
11 i moram reći zašto bismo se pravili kao da nema nikakvih
12 problema u ovom postupku? Govoriti u jednom pravnom ili
13 sudskom postupku, uvek podrazumeva određenu odgovornost, a ja
14 podsećam da govoriti u jednom konkretnom predmetu, kao što je
15 predmet Pjetera Shale, nosi sa sobom još veću odgovornost.
16 Mislím zaista da je predmet koji je pred vama daleko od lakog,
17 jednostavnog predmeta, kako je na početku ovog suđenja sam
18 Tužilac najjavio.

19 A ja moram reći, da je naprotiv, ovo jedan od onih
20 izuzetnih predmeta u kojima postoji realna opasnost od toga da
21 dođe do sudske greške. I kada čujem, kao što sam juče čuo i
22 danas kako se stvari odvijaju, onda pomislim, da, mogli bismo
23 zaista da se suočimo sa problemom sudske greške, jer do sudske
24 greške nikad ne dolazi tek tako nasumice. Sudska greška uvek
25 ima određeni istorijat koji joj prethodi.

1 Sve što postoji na ovoj planeti ima svoj istorijat, a sve
2 ono što nam je poznato je posledica te istorije i to je slučaj
3 i sa ovim postupkom.

4 Svi ljudi koji se bave krivičnim pravom znaju da takve
5 greške mogu biti posledica pogrešnih odluka ili izbora
6 istražitelja, lošeg vođenja istrage, posledica zaslepljenosti
7 ili nemogućnosti da se u obzir uzmu određene informacije koje
8 treba tretirati ozbiljno ili nemogućnosti da se posao obavi
9 kako treba.

10 U mojoj zemlji govorilo se da sudije nisu odgovorne za
11 sadržaj predmeta koje vode, ali da su odgovorne za to kako u
12 tim predmetima postupaju. I pošto sam pregledao spise
13 predmeta, moram reći da veliki deo ovog predmeta kako se čini,
14 sadrži probleme, poteškoće i specifičnosti za koje se zna da
15 mogu biti uzrok za sudske greške. U vezi sa tom temom, želeo
16 bih da budem što je moguće konkretniji.

17 Mi ćemo vam izneti argumente i analizu kako činjeničnu
18 tako i pravnu, koja čini osnov Odbrane g. Pjetera Shale.
19 Takođe ćemo odgovoriti na neke od argumenata koje su izneli
20 Tužilaštvo i Zastupnik žrtava u svojim završnim podnescima,
21 ili koje su izneli tokom svojih završnih reči.

22 I moram reći, moram to reći u ovoj fazi, molim vas, bol i
23 patnja nikada ne predstavljaju dokaz sami po sebi. To nije
24 sudski dokaz i nema nikakve veze sa dokazivanjem nečijeg
25 učešća

1 Naravno, moram reći i to, da ono što se dešavalo u
2 fabrici metala u Kukešu je nešto što nam je poznato. U vezi sa
3 time izdate su i dve sudske odluke. To su bili strašni
4 događaji. To je sigurno, ali poenta uopšte nije u tome. To
5 uopšte nije poenta. Suština, sama srž ovog suđenja je da se
6 utvrdi da li je g. Shala u tome učestvovao.

7 Da li se ti elementi odnose na njega. A, kao što sam juče
8 mogao da čujem, postoje određene razlike. Mi juče ništa nismo
9 osporavali, ništa nismo rekli, ali naše kolege sa druge
10 strane, rekle su da mi nismo nikada rekli ništa o prethodnim
11 izjavama g. Pjetera Shale, a kao što vi savršeno dobro znate,
12 to nije tačno. Realnost apsolutno nije takva da mi osporavamo
13 te izjave. Vama je to vrlo dobro poznato od samog početka i za
14 to naravno postoje i dobri razlozi.

15 Mi to osporavamo. Ja ne razumem kako je moguće govoriti o
16 tome izneo određena priznanja u svojim prethodnim izjavama.
17 Molim vas, budimo ozbiljni, to je pogrešno. Nema nikakvih
18 priznanja, uopšte ne.

19 I hteo bih da kažem, da je g. Shala objasnio da ima
20 određene zabrinutosti i to je objasnio u određenom trenutku.
21 Poznata su nam ta objašnjenja g. Shale. To možete prihvatiti
22 ili ne. Mi nemamo izbora. Ako to smatrate priznanjima, to ćete
23 takođe prihvatiti ili ne, ali g. Shala nikada nije priznao
24 neke od tih stvari, niti je sa tim imao problem. Naprotiv, od
25 samog početka, od prvog dana, još pre 20 godina, svaki put

1 kada su ga pitali o nekim stvarima, on je davao svoje
2 objašnjenje. Nije se plašio da se sastane sa istražiteljima,
3 nije se plašio da dođe u Hag i da se pojavi pred sudijama bez
4 advokata, jer nije imao šta da prebacuje sebi, a kada nemate
5 šta sebi da prebacite, onda se i ne plašite, ne plašite se, ne
6 krijete se iza svog branioca, niti kažete "Ne, ne, ne mogu ja
7 da idem tamo." Ne. Svaki put g. Shala se suočio sa time sa
8 čime je trebalo.

9 A, tvrditi da je on pobegao sa Kosova da bi izbegao
10 odgovornost, znači ignorisati ono što se zaista desilo. To je
11 tipična situacija u kojoj se prave greške. Mi vrlo dobro znamo
12 zašto je on došao u Belgiju i zašto se nalazio tamo. On je kao
13 što vam je poznato živeo u Belgiji, svi mi to znamo. Zašto to
14 predstavljati ovako? To je zaista nešto vrlo specifično i
15 moram reći, da me do neke iznenadilo na koji način su izneti
16 određeni argumenti i na koji način su neke stvari pogrešno
17 prikazane. To nije primeren argument.

18 Argumenti koji smo mi iznosili, prikazani su na
19 karikaturalan način. Sada govorimo o stvarnim argumentima. Oni
20 se ne mogu predstavljati tako kako su bili predstavljeni. Kada
21 sam čuo da navodno postoje priznanja od strane g. Shale, moram
22 reći da je time stvarnost pogrešno prikazana. Pogrešno su
23 protumačene i prikazane reči i objašnjenja koje je g. Shala
24 izneo.

25 To u jednom sudskom postupku zaista nije potrebno. To ću

1 razmotriti i na to ću se usredsrediti.

2 Želeo bih da iznesem i argumente Odbrane, ali pre toga,
3 podeliću sa vama nekoliko misli o postupku i kako ga treba
4 voditi, jer je to u suštini argumentacije Odbrane. Mislim da
5 bi Panel zaista sve to trebalo da uzme u obzir, uključujući i
6 ta naša razmišljanja kada bude većao o odluci.

7 Ja sam posebno siguran, da bi moja zapažanja trebalo da
8 utiču na vaš rad. To se odnosi na kvalitet dokaza koji su
9 dostupni u ovom predmetu. Naravno da je to vrlo jednostavna
10 stvar.

11 Kada pogledate neke deliće informacija iz sudskog spisa,
12 stvari izgledaju vrlo jednostavno. Treba li da kažem, da sam
13 bio ubeđen u ono što su u svom scenariju juče izneli iz
14 Tužilaštva ili iz zastup -- ili zastupnici žrtava, naravno oni
15 bi me ubedili da mi ovaj predmet nije poznat, da mi nisu
16 poznati dokumenti iz spisa predmeta.

17 Ako odaberete samo određene elemente vrlo selektivno,
18 onda možete da izgradite od toga nekakvu misteriju, nekakvu
19 priču. Zato ja to nazivam određenim scenarijom. Zašto
20 izbegavati jednu masu informacija i gomilu problema sa kojima
21 se suočavamo i sa kojima se svi zajedno moramo suočiti.

22 Činjenice koje su pred vama, Časni Sude, potiču još iz
23 1999. godine. Ukoliko se ne varam, to znači da su se predmetni
24 događaji odigrali pre više od 25 godina.

25 25 godina je jedan vrlo dug vremenski period, a danas sam

1 čuo da to uopšte nije tako. To nije nikakav problem, uopšte ne
2 treba uzeti u obzir te posebnosti ovog predmeta. 25 godina je
3 dug period, a kada to kažem, hoću time reći, da se u tih 25
4 godina sve promenilo.

5 Hoću da kažem, da su se stvari promenile, vreme se
6 promenilo i naravno ljudi su se promenili. Mnogi ljudi nalaze
7 se u situaciji koja je potpuno drugačija od toga kakva je bila
8 u prošlosti pre 1999. godine, a naročito za vreme rata iz
9 1999. godine.

10 Najveći deo stanovništva Kosova smatra da je situacija
11 danas mnogo bolja nego što je bila 1999. godine, ali za neke
12 od njih stvari su zaista različite. Oni su izgubili svoj
13 prihod. Možda i status koji su imali a možda i određena
14 povlašćenja ili privilegije koje su imali za neke od njih
15 proglašenje nezavisnosti Kosova bila je prava katastrofa, jer
16 ih je to svrstalo na stranu gubitnika bez ikakve sumnje.

17 Prema tome, nije iznenađujuće da je za neke od njih
18 istraga bila neočekivana mogućnost da poravnaju određene
19 račune ili možda čak da se osvete kao što smo čuli da je -- su
20 objasnili mnogi svedoci Tužilaštva u svojim izjavama i
21 prilikom svog svedočenja u Sudu.

22 Uskoro ćemo se vratiti na ovu posebnu odliku nekih od
23 svedočenja. G. Auini će objasniti mnogo što šta u vezi s time.

24 Jer jedna stvar je nekako sigurna i treba je naglasiti.
25 Efekat protoka vremena bio je stvaran i značajam u ovom

1 predmetu. Svi mi to znamo i svedoci smo posledica koje je to
2 izazvalo i zaista kao što znate, protok vremena uzima svoj
3 danak.

4 Neki među ljudima koji su se nalazili u fabrici metala u
5 Kukešu 1999., danas su bolesni i zbog te svoje bolesti nisu
6 sposobni da svedoče ili čak i da daju izjavu, a to utiče na
7 kvalitet dokaza koje strane u postupku mogu da predoče.

8 Navešću samo jedan primer. U veliki broj navrata pokušali
9 smo da stupimo u kontakt sa g. Ruzhdijem Saramatijem. Zašto
10 baš sa njim? Zato što je ta osoba očito [sic] bila važno lice
11 u Kukešu, a naročito u fabrici metala u Kukešu 1999. godine.
12 Sigurno je da je on posedovao informacije koje su neposredno
13 povezane sa životom i organizacijom u fabrici metala u Kukešu,
14 u vreme na koje se odnosi optužnica.

15 Međutim, mesecima smo bezuspešno pokušavali da se sa njim
16 sastanemo. On više nije u punoj meri sa nama, nije u stanju da
17 se seti ničega, nije u stanju da odgovara ni na kakva pitanja,
18 niti da prihvati ili odbije predlog za sastanak. To je stvarno
19 stanje, a izuzetno je bilo važno sastati se sa takvim čovekom
20 i pozvati ga da svedoči, tako da je gubitak u traganju za
21 istinom veliki.

22 Isto važi i za sva lica koja su preminula, od kako su se
23 predmetni događaji odigrali. Neki od njih su preminuli, a da
24 nikada nisu dali nikakvu pismenu izjavu. To je slučaj više
25 osoba na koje nas je uputio g. Shala i tu smo izgubili

1 informacije. Nemoguće je za Odbranu da radi na valjan način i
2 da pokuša da ustanovi istinu i da predoči istinite informacije
3 sa vama. Časni Sude, u takvim okolnostima, kada su svedoci
4 umrli, a bili su borci i mi nemamo način da stupimo u kontakt
5 sa njima. Dakle, ponovo smo izgubili informacije i podatke
6 koji su važni za traganje za istinom

7 I šta god da su ti ljudi -- šta god da bi ti ljudi
8 eventualno rekli, svakako bismo se mi sa nekim od njih sastali
9 i dobili neke korisne informacije, međutim, mi sada te
10 informacije nemamo, tako da vi imate uvid u samo jedan, ako se
11 usuđujem tako da se izrazim odlomak stvarnosti. Vi nemate
12 sveobuhvatni pregled situacije, vi imate samo jednu -- jedno
13 parčence kobasice. Da li ste -- vi ste probali kobasicu ako
14 ste probali samo jedno parčence. Imate li stvarni uvid i
15 stvarna saznanja o tome kako su stvari zaista izgledale. Ako
16 imate samo jedan odlomak stvarnosti na raspolaganju.

17 I u obe ove situacije važno je ne gubiti iz vida da g.
18 Shala nije imao nikakve veze sa time što je došlo do ovog
19 gubitka informacija i što smo izgubili te dokaze i te svedoke.

20 Tako da bih rekao da je protok vremena uticao na vrlo
21 izopačene načine na postojeće dokaze.

22 Veliki broj izuzetno zanimljivih arhiva i dokumenata više
23 nisu raspoloživi, a naravno da su u ovakvom predmetu takve
24 arhive i takvi dokumenti vrlo zanimljivi.

25 Odbrana Pjetera Shale nije bila u stanju da stekne uvid u

1 takve dokumente, jer za razliku od Specijalizovanog
2 tužilaštva, nama srpski nadležni organi nisu dostavljali
3 informacije, a oni su u posedu tih arhiva i dokumenata. I
4 izgleda da su srpski nadležni organi ponositi i zadovoljni
5 prema rečima koje su izgovorili pred srpskom narodnom
6 skupštinom, u pogledu načina na koji su upotrebili
7 informacije, informacije koje su dostavili Tužilaštvu. U
8 pitanju su dakle dokumenti kojima mi nemamo pristupa i kojima
9 nemamo načina da se suprotstavimo.

10 Odbrana nema pristup toj dokumentaciji, samim time ni vi
11 nemate uvid u te informacije, ni vi nemate sva saznanja, a mi
12 ne znamo zašto je to tako, ali znamo da kada se nešto desi, mi
13 za to ne znamo i nije nam jasno kako to da se informacije s
14 tim u vezi prosleđuju jednoj strani u postupci [sic] --
15 postupku, a drugoj ne, tako da Odbrana ne može da se
16 suprotstavi takvoj dokumentaciji.

17 Onda imamo sve ove ljude za kojima smo tragali uzalud.
18 Neki ljudi, to je činjenica jednostavno su nestali i nisu za
19 sobom ostavili nikakvog traga. Možda su otputovali u
20 inostranstvo, možda su započeli novi život to niko ne zna, ali
21 još jednom imamo situaciju da nam nedostaju informacije, da
22 nam nedostaju saznanja i sve nam to onemogućava da shvatimo
23 kakvo je bilo stvarno stanje u fabrici metala u Kukešu u prvoj
24 polovini 1999. godine.

25 Kao što vidite, postoji jedan važan deo stvarnog stanja

1 na licu mesta u koji niko od nas nema uvid, a sve je to
2 posledica protoka vremena, međutim, to nije sve.

3 Neposredna posledica svega ovoga jeste da su propuštene
4 prilike da se dobiju potvrđujuće informacije, potkprepljuće
5 informacije koje bi možda mogle da budu povoljne po
6 objašnjenja koje je pružio Pjeter Shala.

7 U stvari, pokazalo se da su desetine ljudi koje se
8 pominju u izjavi ili u dokumentacije Tužilaštva, da svi ti
9 ljudi nikada nisu bili saslušani, nikada nisu bili pozvani da
10 daju izjavu, da istražitelji nisu s njima stupili u kontakt.

11 I izgleda da su ta imena navedena tokom istrage, tako što
12 su ih pomenuli ljudi koji su bili prisutni u Kukešu 1999.
13 godine, u fabrici metala u Kukešu. Dakle, navi -- navode se u
14 izjavi imena nekih ljudi upravo zato da bi oni mogli da budu
15 saslušani kako bi potkrepili svoje izjave ili potvrdili ili
16 kompletirali informacije koje su naveli u izjavi, međutim, ti
17 ljudi nikada nisu kontaktirani, to se nikada nije desilo,
18 ništa se nije desilo.

19 Ne postoje nikakvi trakovi [sic] -- da je i pokušano da
20 se stupi u kontakt sa svim tim ljudima, čija su imena
21 navedena, kada su istražitelji prvi put prikupljali izjave.

22 Navešću dva primera, imamo Shanija Berishu koja su
23 pomenula dva svedoka Tužilaštva i kažem, ponavljam dva svedoka
24 Tužilaštva. U pitanju su svedoci 02 i 04. Rečeno je da je
25 dotični vršio uticaj u fabrici metala u Kukešu.

1 Drugi primer, neko lice sa nadimkom Loqka, to lice je
2 pomenulo svedok 4733 u vezi sa svojim hapšenjem i zatvaranjem
3 u fabrici metala u Kukešu.

4 Morate da imate u vidu da je to lice pomenuto i u samoj
5 optužnici, zato sam ga i izabrao kao primer. Tužilaštvo ga je
6 takođe pomenulo u pretpretresnom podnesku. Očigledno je dakle
7 da su te dve osobe relevantne i za ovaj predmet, i za traganje
8 za istinom, tako da ja moram reći da ne razumem, kako je to
9 moguće da niko nije imao vremena da ode i da se sastane sa tim
10 ljudima i da ih ispita.

11 Neposredna posledica svega toga, jeste da je propuštena
12 prilika da se dobiju potvrđujuće izjave, ali moram da kažem da
13 kada vidim izjave ili ranije izjave ljudi koji su naveli imena
14 drugih istražiteljima. Vidimo da bi razgovor sa tim ljudima
15 mogao biti vrlo koristan, jer bi se moglo doći do potvrde, do
16 potkrepljućih informacija koje bi bile povoljne za objašnjenja
17 koje je pružio g. Pjeter Shala. Međutim, juče, danas, niko
18 više ne govori o tim ljudima, iako su oni pružili neke vrlo
19 interesantne informacije o g. Shali. Stvarnost ne postoji. U
20 očima Tužilaštva stvarnost ne postoji. Postoji samo jedan deo,
21 jedan odlomak stvarnosti, ali u čemu je problem, kako to da
22 ništa o tim ljudima ništa nije rečeno bez ikakvog objašnjenja.

23 Mi govorimo o stvarnim slučajevima a ne o šupljim
24 dokumentima. Predmet je stvaran i mi moramo time da se bavimo.

25 U svakom slučaju, dakle i na taj način je izgubljen

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 60

1 veliki broj informacija. I to nas navodi na sledeće pitanje.
2 Kako je moguće da posle više od 20 godina istrage, ni jedan
3 istražitelj nije našao vremena da razgovara sa ovim ljudima
4 kada je to još uvek bilo moguće?

5 I posle svega, želeo bih da dodam i još i ovo pitanje,
6 kako je moguće da u takvom predmetu posle više od 20 godina
7 vođenja istrage, kako je moguće da je Tužilac bio u stanju da
8 izvede svega 17 svedoka pred Panel, među kojima gotovo trećina
9 nije imala gotovo nikakve veze sa predmetom, niti sa
10 vremenskim periodom na koji se odnosi optužnica?

11 Svega 17 svedoka, a hiljade ljudi poput Pjetera Shale su
12 prošli kroz fabriku metala u Kukešu 1999. godine. Svi ti ljudi
13 su bili svedoci. Svi su oni bili na licu mesta u datom
14 trenutku, a nema ni traga svim tim ljudima, niti smo o njima
15 čuli i jednu reč, a među njima je bilo ljudi kojima se sviđao
16 gospodin -- a među njima -- [ispravka prevodioca] je bilo
17 ljudi koji kao g. Shala nisu nužno znali sve što se događa na
18 tom mestu

19 I nema nikakvog objašnjenja kolega iz Tužilaštva, ili od
20 Zastupnika žrtava zašto je to tako. Kažem vam, u njihovim
21 očima, stvarnost kao da ne postoji.

22 I to je ono što mi je pre svega palo u oči u izlaganjima
23 koja sam čuo juče i jutros. I više od toga, valja naglasiti,
24 da kada se prouči dokumentacija koje je dostavilo
25 Specijalizovano tužilaštvo Odbrani, u istrazi protiv g. Shale

1 ništa se nije događalo tokom nekoliko godina, nekoliko godina,
2 Časni Sude. Tokom više godina, kada je u pitanju Svedok 01
3 koji je dao brojne izjave, nije bio shvaćen ozbiljno i bilo je
4 neophodno da se vodi prava medijska kampanja u Srbiji, kako bi
5 se to promenilo. Naime, sve te tobože brojne izjave koje je
6 dao taj svedok, nisu uopšte ni pronađene, čak nisu bile ni
7 pronađene, uprkos brojnim pretragama koje su započete kako bi
8 se te izjave pronašle, kakav kaos.

9 Nadležni organi koji su bili zaduženi za istragu su to
10 izgubili, tako kaže ovaj svedok, da je dao veliki broj izjava.
11 Budimo ozbiljni. Svedok navodi da je dao brojne izjave, ako se
12 ne varam, kaže da je dao preko 100 izjava, možda je to rekao u
13 metaforičnom smislu, ali po njegovim rečima nije dao samo
14 jednu, dve ili tri izjave.

15 Ali međutim, sve te brojne izjave uopšte ne postoje i to
16 je naravno stvarni problem za Odbranu, ali naravno i za
17 kvalitet samog postupka.

18 To je problem i za članove sudskog Panela. Zašto? Zato
19 što bi Odbrana trebalo da ima uvid u te izjave, ako ništa
20 drugo, onda da proveriti, da li u tim izjavama ima nekih
21 protivurečnosti u odnosu na izjave koju je isti svedok dao
22 kasne [sic] -- kasnije, jer mi govorimo o svedoku koji je
23 često puta menjao šta kaže. U tim okolnostima, ne može se reći
24 da te tzv. prve izjave treba smatrati potvrdom izjava koje je
25 dati svedok dao kasnije. Naime, taj svedok, kao što će vam

1 kasnije reči g. Aouini, već je toliko odstupao od svoje priče
2 u različitim izjavama koje je davao, da je izvršen pokušaj da
3 se pronađu te upitne izjave i niko ih nije pronašao.

4 Mi smo doduše primili jedan dokument sa referentnim
5 brojem SPOE00168130-00168138 RED, kako bi se obrazložilo zbog
6 toga -- zbog čega sve te izjave nikada nisu pronađene. I taj
7 dokument je već po sebi bio čudan, nije nosio nikakav pot --
8 potpis, i nije sadržao ni jedan element na osnovu kog bi bilo
9 moguće identifikovati autora tog dokumenta, ali to znači, da
10 te važne izjave nisu uvedene u bazu podataka organa koji je
11 vodio istragu, kakav haos. Govorimo o međunarodnoj istrazi.

12 Još jednom ponavljam, i ovde imamo abnormalni [sic]
13 gubitak podataka, što neposredno nanosi štetu Odbrani i
14 naravno, to šteti i vašim saznanjima o predmetu. I imamo te
15 abnormalne pokušaje da se opravda neverovatna tvrdnja, da
16 postoje broje izjave koje su nadležni organi zaduženi za
17 istragu izgubili.

18 Na kraju krajeva, bilo da te izjave zaista postoje a da
19 Odbrana u njih nije imala uvid, ili da te izjave nikad nisu
20 postojale i da je situacija problematična kada je u pitanju
21 verodostojnost ovog svedoka.

22 Moramo se zapitati, ko je kriv za ovakvu situaciju, da li
23 je istraga bila neozbiljna, ili je upitna verodostojnost
24 svedoka. U svakom slučaju, sve ovo je urađeno na štetu
25 interesa i prava g. Shale, ali ugrožen je i pravično, ugrožena

1 je u pravičnost samog suđenja.

2 Jednu stvar valja naglasiti, po rečima Svedoka 01,
3 dokumentacija o ovom predmetu nije potpuna, a Odbrana nema
4 pristup svoj dokumentaciji koja je prikupljena tokom istrage u
5 vezi sa predmetom koji se tiče g. Pjetera Shale. Ne oklevam da
6 kažem, da takva situacija ima vrlo ozbiljne posledice, jer
7 ovaj svedok nije oklevao da nekada nadležnom Tužiocu zaduženom
8 za istragu u ovom predmetu, moja je tvrdnja i ja je iznosim
9 bez iklevanja, da je taj svedok manipulisao istražitelje.

10 On je manipulisao odn. [ispravka prevodioca] svedok je
11 izjavio pod zakletvom, da je Tužilac zadužen za istragu
12 manipulisao izjavama, neću ni da pominjem ime javnog tužioca,
13 ali to je potpuno neverovatno, međutim, to je stvarno stanje u
14 ovom predmetu, a o tome ni reč nismo čuli i to je postupak u
15 kojem -- sa kojim smo mi morali da se nosimo.

16 I još jedna poslednja misao sa ovim u vezi. Ako niko nije
17 shvatao Svedoka 01 ozbiljno tokom niza godina, to je možda
18 zbog sadržine izjava i zbog problema sa njegovom
19 verodostojnošću, što je postalo očigledno u drugim sudskim
20 postupcima. Mi odlično znamo na osnovu postojeće
21 dokumentacije, da je ovaj svedok davao izjave u drugim
22 delovima postupka i znamo šta se desilo sa tim postupcima
23 'Žuta kuća' itd., desilo se ništa, ama baš ništa.

24 I taj svedok, poput drugih Svedoka W04733 i W1448, dakle
25 taj svedok nije smatran verodostojnim i pouzdanim da svedoči

1 pred MKSJ-om, kada je bilo vremena i kada je g. Shala tamo
2 dolazio. Dakle, nisu smatrani svi ti svedoci verodostojnim. I
3 interesuje me, kako to da ta tri svedoka nisu smatrani
4 verodostojnim ranih 2000-tih, a onda od jednom postaju
5 verodostojni u izjavi iz 2024. Ja ništa o tome nisam čuo.

6 Ono što ja vidim to je da sad ovde vidimo izuzetan dokaz
7 koji je Svedok 01 i ova druga dva koja sam pomenuo, koji
8 iznose, a šta potprepljuje njihove izjave? Ovo je sudski
9 postupak, nismo u kafiću ili na ulici. Ne moramo nužno
10 verovati u izjavu jednih ili drugih.

11 Kako da analiziramo takvu situaciju, takav gubitak
12 informacija i konačan i ne -- i konačnu i nepopravljivu
13 činjenicu da je to izgubljeno? Da li je usled toga sprečeno
14 suđenje? Za sada nije bilo kako smo videli, ali da li suđenje,
15 suđenje u takvim okolnostima pruža dovoljne garancije da se
16 poštuje uslov proceduralne pravičnosti. Kada toliki dokazi i
17 dokumenti neposredni svedoci i druga lica koja su bila
18 uključena u te događaje, i koja su bila dostupna, a koje je
19 tuž -- koje je Tužilaštvo zanemarilo, i sva ta lica i svi ti
20 dokazi su u međuvremenu postali nedostupni ili nestali.

21 Jednostavno zato što je proteklo vreme ili zbog nekih
22 nesretnih izbora. Ljudi su se uzdržavali ili nisu preduzeli
23 neke mere tokom brojnih godina istrage. Da li možemo da
24 ignorišemo te velike probleme i da se pravimo da oni ne
25 postoje, i da nemaju razarajuće posledice i da su pogubne po

1 postupak.

2 Tokom više od 25 godina, bilo je više minjenica [sic] --
3 utvrđivanja činjenica, gde je radilo više desetina
4 istražitelja i koji su imali značajna finansijska sredstva na
5 raspolaganju, a rezultat svega toga je ovo. Imamo nekoliko
6 odabranih svedoka, a desetine drugih svedoka su izuzeti, koji
7 su bili zanemareni, ili vešto izbegnuti.

8 Daću vam jedan primer. W4392. To je ključni svedok u ovom
9 predmetu. Mi to svi znamo. To je svedok od suštinske važnosti,
10 zato što je taj svedok bio prisutan, kako Tužilaštvo tvrdi, on
11 je bio prisutan tokom prve -- prvog slučaja premlaćivanja.
12 Ovaj svedok je bio tamo u potpunosti. I neću reći kog je pola
13 taj svedok, Časni Sude.

14 Dakle, taj svedok, 4392, je bio tamo. To je jedini
15 neutralni svedok u celom ovom postupku. Ona nije uključena,
16 ona nije jedna od žrtava. To je jedini očevidac, direktni
17 očevidac, dobar svedok, a Tužilaštvo je odlučilo da ne pozove
18 tog svedoka. Čega se plašite? Šta hoćete da sakrijete?

19 Taj zaštićeni svedok je odbio da se sastane sa nama? Mi
20 smo pokušali puno puta naravno da se sastanemo s tim svedokom
21 i nema nikakvog obrazloženja za to. Juče je g. Wyler govorila
22 o tom svedoku i govorila je o nekim drugim licima koja su bila
23 zatočena i koja su bila podvrgnuta brutalnom nasilju, ali
24 interesantno je bilo čuti šta ovaj svedok ima da kaže, jer taj
25 svedok može da da direktne, neposredne informacije, ali

1 odabrani su određeni svedoci, kako bi se izbegle neke
2 poteškoće i kako bi se kako ja kažem izbegla realnost.
3 Utvrđivanje istine je dužnost Tužilaštva naravno. To je
4 pravilo.

5 I mi se u Odbrani ne plašimo realnosti, stvarnosti i
6 svaki put kada možemo da dobijemo izjavu, mi nastojimo da je
7 dobijemo od svedoka, ali bilo je teško, veoma teško. Zašto?
8 Zato što kao što je Tužilaštvo reklo i to s punim pravom,
9 postoji opasnost po svedoka.

10 U ovom konkretnom postupku, jedini koji je rekao da mu je
11 -- jedini koji je pretio je Svedok 01, niko drugi. G. Shala
12 nije iznosio pretnje, niti neki prijatelj g. Shala, ne znam
13 ko, jedino je ovaj čovek pod zakletvom tokom saslu -- tokom
14 pretresa, izneo pretnje na račun g. Shale, njegove supruge i
15 dece.

16 Tako da ja, moram da kažem da smo mi svi izgubili dva
17 dana, čekajući da taj svedok dođe u Hag. Zašto? Zato što se
18 plašio. Odbio je da dođe. Taj čovek je potpisao dokument,
19 rekavši u redu, dolazim, prihvatom da sve, da se sastana s
20 nama, da razgovara sa nama, i u zadnji čas bio je suviše
21 uplašen da svedoči. Toliko je bio uplašen da se krio nedeljama
22 se krio, sećate se. Službe svuda su pokušavale da utvrde gde
23 je, gde se nalazi, on se krio, zato što se plašio.

24 Tako da moram da kažem da u trenutku kada je obrazovan
25 tim Odbrane, prošlo je bilo već više od 20 godina nakon

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 67

1 događaja za koje je optužen optuženi, a u to vreme -- za to
2 vreme je napravljena šteta, i trebalo bih da istaknem, da je
3 Odbrana bila -- da je Odbrana već na samom početku u
4 preliminarnoj fazi postupka istakla kakva je situacija i
5 pozivam vas da pogledate Statusnu konferenciju 24. marta
6 2022., stranicu 226, gde kažemo --

7 Da li je zaista moguće reći da se ta situacija ne
8 odražava na pitanje pravičnosti postupka? Moramo biti obazrivi
9 pre nego što odgovorimo na to pitanje. Ja ne želim da budem
10 poput nemih filmova gde ljudi bacaju torte jedni na druge. Vi
11 znate kako je biti branilac i često branioci govore -- došlo
12 do kršenja, teških kršenja prava Odbrane itd., ali mi moramo
13 biti obazrivi, pažljivi kada dajemo odgovor na ovo pitanje.

14 Najpre, problemi koji su nastali, nisu nastali zbog
15 složenosti činjenica. Mi smo svi videli ili bili uključeni u
16 brojne predmete u kojima su činjenice bile mnogo brojnije i
17 složenije i gde je istraga vođena ispravno i obavljena za
18 svega nekoliko godina.

19 Složenost političke situacije dokaza materijala ili
20 bezbednost na pitanja ne mogu objasniti takvo odlaganje.
21 Propusti i skandali koji su u prošlosti bili odlika istraga i
22 ponekad sudskih misija na Kosovu, ne mogu se ignorisati i da
23 se o njima govori. Situacija s kojom se mi ovde nosimo, je
24 veoma ozbiljna.

25 Tako da postoje istinski problemi koji moraju biti

1 rešeni, moraju biti analizirani u skladu sa onime što pravnici
2 i zakon označava kao razumni rok.

3 Kao što znate, takva vrsta proceduralne situacije
4 iziskuje reakciju u vidu neke vrste kompenzacije. Ukoliko je
5 takva kompenzacija moguća, a ponekad je odgovor da ukoliko se
6 kompenzacijom ne može nadomestiti šteta po interese strane,
7 onda se predmet mora odbaciti kao neprihvatljiv.

8 Kao što sam rekao na svom -- na početku svog govora, ja
9 verujem da je šteta po interese Odbrane naneta, da se ne može
10 nadomestiti ni na koji način.

11 I vi ćete se uveriti u to, zato što vi kao sudije koje
12 sudite i g. Shali, vi ste najpre sudije koje ocenjuju kakvi su
13 uslovi postupka koji je vođen pred vama i koji je kvalitet, a
14 i koji su nedostaci u postupku.

15 Tako da vama direktno postavljam pitanje bez okolišanja.
16 Koji su izgledi da se sprovede istinska delotvorna Odbrana u
17 ovakvom kontekstu. Naravno, mi možemo ovde da dođemo pred vas
18 i imamo mnoga sredstva i ja se zaista zahvaljujem ovoj
19 instituciji i Sekretarijatu na uslovima u kojima smo radili,
20 ali na terenu, kada se ljudi toliko plaše, ako su uopšte živi,
21 da se sastanu sa njime, zato što znaju da ukoliko saraduju sa
22 Odbranom, onda ćete biti lišeni slobode tokom nekoliko sati.
23 Istražitelj policije vam je oduzela telefone, a ako vas
24 pozovu, onda vam uzmu telefone, uzmu beleške koje ste vodili.

25 Kako je moguće da radite na odgovarajući način 25 godina

1 kasnije u takvim uslovima. To je pravo pitanje. I ja sam
2 siguran da i vi o tome razmišljate, ali kada radite kao
3 Odbrana 25 godina nakon događaja, to je realnost kojom je
4 Odbrana suočeni [sic] -- suočena i mislim da nisam lud kada
5 vam postavljam to pitanje, jer to je pitanje na koje smo mi
6 morali da dajemo odgovor gotovo svakog dana, mi u ovom
7 predmetu.

8 I ja ne kažem da je nemoguće bilo raditi, mi smo puno
9 radili, ali raditi na odgovarajući način, na efikasan način,
10 to je pravo pitanje, da li je tako bilo.

11 Jasno je, da koja god sredstva da je Odbrana imala u
12 takvom okruženju, kvalitet Odbrane je umanjen i ja kažem da je
13 umanjen i to -- još sam -- još sam vrlo blag kada to kažem. I
14 istinska prava -- istinski pravni sistem mora to da uzme u
15 obzir. Dakle, vi morate uzeti u obzir ovo što sam rekao, kako
16 biste onda razmotrili koja je kompenzacija.

17 Ja vam iznosim uz dužno poštovanje, da bi prvi od pravnih
18 lekova trebalo da bude da se usvoji izuzetan stepen
19 obazrivosti kada budete alanizirali dokaze koji su predočeni
20 pred vama, na teret optuženog u ovom predmetu.

21 U goreopisanim okolnostima, Tužilac je izabrao da se
22 pozove na jedan vrlo mali broj svedoka i da zanemari izjave i
23 iskaze koja su dala lica koja su bili direktni očevici
24 događaja. Mi tvrdimo da je stoga potrebno da posebno se obrati
25 pažnja na postojanje protivurečnosti, promena u verzijama

1 iskaza i da se obrati pažnja na neprimerene i nerelevantne,
2 neuverljiva -- neuverljiva objašnjenja koja su data.

3 I ja bih želeo da budemo vrlo konkretni i s tim u vezi,
4 ja bih dao reč g. Aouiniju koji će o tome detaljnije govoriti.

5 Hvala.

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, g.
7 Branioče.

8 Sada ćemo dati reč g. Aouiniju.

9 Izvolite.

10 G. AOUMI: [Prevod] Hvala, g. Gilisen.

11 Dobro jutro, Časni Sude. Vidim da je preostalo još nekih
12 15 minuta do pauze. Predlažem da nekih 12, 15 minuta vam dam
13 uvod, a da onda na poluzatvorenoj sednici govorimo o nekim
14 svedocima.

15 Ja imam dva predloga. Bilo da mi date malo više vremena
16 posle 13:00h, kako bih mogao da se osvrnem na makar jednog
17 svedoka na poluzatvorenoj sednici, kako bih napravio vezu
18 između mog uvodnog dela i konkretnog primera koji mora biti
19 naveden na poluzatvorenoj sednici, ili pak da sad već imamo
20 pauzu, pa da onda odjednom imamo i javni i deo izlaganja i
21 onaj koji će biti na poluzatvorenoj sednici.

22 Vama prepuštam odluku.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Ako sam vas
24 dobro razumela, Branioče, to bi značilo da sada napravimo
25 pauzu i da onda imamo pauzu od sat i po vremena, pa ćete vi

1 onda odjednom održati svoje izlaganje i imati taj deo na
2 poluzatvorenoj sednici?

3 G. AOUINI: [Prevod] Da, upravo tako. To je jedna
4 mogućnost, a druga mogućnost je da sada počnemo, ali da mi
5 dopustite da govorim tokom 25 minuta i da onda napravimo pauzu
6 u trenutku kada budem prelazio sa jednog na drugog svedoka.

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, ali
8 želim da uzmem u obzir i vreme koje je potrebno za odmor
9 prevodilaca.

10 Jer -- dakle, onda bismo radili recimo do 13:15h. Videću
11 šta je mogućnost.

12 [Konsultacije Panela i Sudskog službenika]

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Branioče,
14 možete da nastavite do 13:15h, tako da imate reč. I onda ćemo
15 nastaviti u -- onda ćemo imati pauzu za ručak.

16 G. AOUINI: [Prevod] Hvala, Časni Sude. Hvala i
17 prevodiocima.

18 I dobar dan svima u sudnici i oko nje.

19 Gđo Predsedavajuća, poštovani članovi Panela, danas ću
20 vam se obratiti na temu svedoka u ovom predmetu, a još
21 konkretnije predlažem da iznesem argumente u vezi sa njihovim
22 kredibilitetom, koje morate da rešite, kako biste doneli
23 pravednu i ispravnu presudu u vezi sa optužbama koje
24 Tužilaštvo iznosi protiv g. Shale u tom predmetu.

25 Časni Sude, kada smo prihvatili svoje zaduženje kao

1 branioci g. Shale i kada smo analizirali spise predmeta i
2 tokom celog postupka sve do danas, bili smo i još uvek smo
3 obuzeti osećanjem koje je neobično i koje nam stvara
4 nelagodnost, naime, da se glas žrtava treba slušati sa oprezom
5 i da moramo pažljivo da odvojimo ono čemu možemo verovati, od
6 onoga čemu ne možemo.

7 Časni Sude, bila mi je čast da predstavljam žrtve zajedno
8 sa g. Gilisenom u ranim danima Međunarodnog krivičnog suda. Mi
9 vam tvrdimo da su u ovom predmetu izneti neki bolni i
10 nelagodni zaključci, koje čovek radije ne bi izvlačio, naime
11 da su neke žrtve pravile i greške i da ima žrtava koje nisu
12 govorili istinu.

13 Da bismo bili sasvim jasni, Časni Sude, mi prihvatamo,
14 kao što je g. Gilisen rekao, prihvatamo da smo čuli iskaze o
15 bolu, patnji i mucu. Mi prihvatamo da su se kako se čini u
16 Kukešu 1999. godine, odigrali nesrećni događaji, vrlo nesrećni
17 događaji, ali očigledno je, Časni Sude, da postoji ozbiljna
18 opasnost da se svrha pravde skrene na pogrešan put i da se
19 izmeni utvrđivanje istine, bilo greškom ili namernim pogrešnim
20 korišćenjem izjava datih pod zakletvom.

21 Sprovođenje pravde koje vam je povereno, Časni Sude, u
22 predmetu Pjetera Shale, mora biti takvo da odgovori na ovaj
23 izazov. Moramo podsetiti Tužilaštvo Zastupnika žrtava, Sud i
24 javnost da je ovaj predmet, predmet u kome se sudi Pjeteru
25 Shali i nikome drugom.

1 Moramo da ponovimo, Časni Sude, ono što smo izneli još na
2 samom početku. Naime, da predmet koji se odnosi na Kukeš, nije
3 predmet koji se odnosi na Pjetera Shalu. Mi tvrdimo, Časni
4 Sude, da danas treba odgovoriti na sve što smo čuli, da bi se
5 štitila vladavina prava, prava poruka pravde koja treba da
6 bude obezbeđenja za Kosovo i narod Kosova u pravoj vladavini
7 prava, da treba kazniti krivce, ali takođe da niko ne treba da
8 se plaši zloupotrebe pravde ili nepravde ako nije učinio ništa
9 pogrešno.

10 Mi Časni Sude, tvrdimo da je vaša dužnost prema narodu
11 Kosova i prema čoveku koji stoji pred vama, i koji je ovde bio
12 u toku celog suđenja i suočio se sa optužbama koje mu se
13 stavljaju na teret, da pokažete da niko, apsolutno niko ne
14 može da tretira pravdu kao svog taoca, da svedočenje pod
15 zakletvom predstavlja najozbiljnije i sveto pravo, ali i
16 dužnost građana prema svojoj naciji, svom društvu, istoriji i
17 baštini tog društva i da to nikada ne sme da bude prilika koja
18 se koristi u neke lične svrhe. Predmet Kukeša koji vam je
19 iznet, ne podrazumeva da neko treba da izbegne kaznu. Taj
20 neko, to su stvarni izvršioc i zločina.

21 Kukeš i ono što se tamo dešavalo tako kako je vama
22 prikazano, kao da poziva na izbegavanje pravde koje bi bilo
23 posledica ako bi neko ko je nevin bio kažnjen za dela drugih
24 lica. Od vitalnog je značaja, da u odluci i presudi jasno
25 pokažete da Sud gde se sprovodi pravda, nije mesto gde se mogu

1 prihvatati svedočenja iz druge ruke, govorkanja, 'rekla-
2 kazala', približne ocene, mašta i nagađanja. To nije mesto gde
3 se mogu sređivati računi ili udarati na prvog čoveka koji se
4 pojavi na vidiku. Jedan pravi sud ne sme biti talac slučajno
5 ili voljno, gde nije dozvoljeno da se utvrdi istina i da se
6 osloni na dokaze koji su pouzdani i verodostojni.

7 Časni Sude, mi smo u našem podnesku potanko izneli svoj
8 stav u vezi sa kredibilitetom svedoka i ja neću ponavljati ta
9 izjašnjenja. Uz vaše dopuštenje, dotačiću se samo nekih
10 glavnih argumenata, koji se odnose na ključne svedoke u ovom
11 predmetu, na svedoke i žrtve i njihove iskaze i odgovoriću na
12 neka izjašnjenja koja su tokom jučerašnjeg i današnjeg dana
13 izneli Zastupnik žrtava i zastupnici Tužilaštva.

14 Na početku, Časni Sude, Odbrana g. Shale i sam g. Shala
15 žele sasvim jasno da kažu, da smo se mi u svojim zapažanjima,
16 sasvim jasno usredsredili ne samo na to da osporimo istinitost
17 i tačnost navodne činjenice o zatvaranju i zlostavljanju koje
18 se možda i odigralo u Kukešu 1999. godine, već suštinski na
19 samog Pjetera Shalu i nedostatak smislenih dokaza o njegovom
20 navodnom učešću u periodu na koji se odnosi optužnica u
21 izvršenju krivičnih dela za koja se tvrdi da su se tamo
22 odigrala.

23 Razlog za to je Časni Sude, vrlo jednostavan. I jasno, g.
24 Shala nije bio tamo i nije bio ni svedok tih krivičnih dela za
25 koje se tereti, niti je u njima učestvovao. Tako da, pošto

1 poštujuemo istinu a poštujuemo i sve povrede i muku koji su
2 naneti nevinima, stav Odbrane bio je da ovo uopšte nije glavno
3 polje na kome se vodi pravna i činjenična bitka koju Odbrana
4 vodi u ovom predmetu, jer je stav Odbrane, kao što smo sve
5 vreme govorili, da su se loše, možda i grozne stvari događale
6 u Kukešu u relevantno vreme, ali da priroda i obim tih
7 događaja nisu sasvim jasni.

8 Ono što je jasno, Časni Sude, na osnovu dokaza, jeste da
9 ono što se događalo u Kukešu, nije ono što vam je ispričao
10 svedok Tužilaštva broj 1, a svakako ne ono što tvrdi Svedok
11 4733 i što je on ispričao ovde u sudnici. Stav Odbrane je da
12 sve što se događalo u Kukešu u vreme o kome govorimo, jesu
13 događaji u kojima je Pjeter Shala nije imao nikakvu ulogu,
14 niti je u tome učestvovao. U tim okolnostima, g. Shala ne može
15 ništa reći o tome šta se tačno desilo bilo kojoj o navodnih
16 žrtava u periodu na koji se odnosi optužnica, u fabrici metala
17 u Kukešu, a to su događaji iz 1999. godine.

18 Kao što je g. Gilissen rekao tokom svog uvodnog
19 izlaganja, u ovom predmetu, dakle tokom uvodne reči Odbrane, a
20 ponovio je to i danas na početku naših završnih reči, Odbrana
21 je pokušala da utvrdi istinu i mi čvrsto verujemo da je
22 otkrivanje istine ono što će pokazati vama, Časni Sude, da je
23 g. Shala neko ko nije imao nikakve veze sa optužbama koje mu
24 se stavljaju na teret i da je sasvim nevin.

25 Časni Sude, nikome ko se bavio ovim predmetom, nije tajna

1 ako pogleda dokaze koji su izvedeni na ovom suđenju, da
2 postoje veliki znaci pitanja oko iskaza tri svedoka. Kao što
3 ste mogli da pročitate u našem završnom podnesku i kao što ću
4 ja izneti danas, to se svodi na kredibilitet jednog svedoka u
5 ovom predmetu i mislim da svi u ovoj sudnici znaju ko je to.

6 Tri žrtve u ovom predmetu pomenule su Pjetera Shalu ili
7 Ujkua kao jednog od ljudi koji su odgovorni za njihove patnje
8 i koji su učestvovali u nanošenju tih patnji. Svedok 1, 4733 i
9 1448. Mi ćemo se redom pozabaviti sa svima njima.

10 Ali važno je reći da svaka od žrtvi, osim ove tri, nikada
11 nije pomenula ni Pjetera Shalu ni Ujukua, kada su tokom
12 razgovora ili tokom istraga, ili tokom svedočenja u Sudu, bili
13 pitani, svi su rekli da nikada nisu poznavali Pjetera Shalu,
14 niti im je bila poznata ta ličnost niti to ime. Pjeter Shala
15 ili njegov nadimak Ujku. Te žrtve tačno znaju imena ljudi koji
16 su ih zatvorili i zašto. Izuzetno je da su svi oni pomenuli
17 isto lice kao svog mučitelja i osobu koja je bila odgovorna za
18 nanošenje bola.

19 Dva svedoka, svedoci Tužilaštva 2 i 4, pomenuli su i
20 dodatna lica kao aktere koji su bili odgovorni za njihovo
21 hapšenje i zatvaranje, ali sve te žrtve odgovorile su na jednu
22 istu -- odn. pričale su jednu istu priču kada je reč o
23 razlozima za njihovo zatvaranje i hapšenje. Lične zamerke,
24 lična osveta, rasčišćavanje starih računa.

25 Da bih mogao još nešto da kažem o zaštićenim svedocima,

1 mislim da treba da pređemo na poluzatvoreno zasedanje iz
2 bezbednosnih razloga, a kasnije ćemo se ponovo vratiti na
3 javno zasedanje, radi iznošenja mojih zaključaka.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

5 Molim da pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

6 [Poluzatvorena sednica]

7 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 78

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 79

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 80

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 81

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24 [Javna sednica]

25 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, ponovo smo na

1 javnoj sednici.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vam.

3 Predlažem da pođemo na pauzu za ručak, a da nastavimo sa
4 radom u 14:30h. Nadam se da je to svima prihvatljivo. U redu,
5 Hvala.

6 Prekidamo pretres.

7 --- Pauza za ručak u 13:08h

8 --- Nastavak sa radom u 14:30h

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobrodošli u
10 sudnicu na popodneveni deo sednice. Radićemo 90 minuta, do
11 16:00 časova.

12 Branioče, izvolite, imate reč. Ili možda ipak treba nešto
13 najpre da uradim, da proverim da li su svi prisutni. Vidim da
14 je Tužilaštvo u istom sastavu, kao i zastupnici žrtava, ali
15 vidim jedno novo lice sa svoje leve strane.

16 G. AOUIINI: [Prevod] Hvala, Časni Sude. Dobar dan svima,
17 na ovom delu sednice pridružiće vam se g. Tzortzia Peno, ona
18 je pravnik i stažista i sa nama je prvi put. Hvala, Časni
19 Sude.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu. To
21 smo primili k znanje [sic].

22 Izvolite, imate reč.

23 G. AOUIINI: [Prevod] Hvala, Časni Sude. I kako bismo
24 nastavili sa našim izlaganjem, neophodno je da odmah pređemo
25 na poluzatvorenu sednicu.

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Znete li
2 koliko ćemo dugo biti na poluzatvorenoj sednici?

3 G. AOUINI: [Prevod] Časni Sude, prema mojoj proceni, na
4 poluzatvorenoj sednici ćemo provesti 35 minuta, možda 30,
5 možda i 40, pre nego što se vratimo na javnu sednicu.

6 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu. To
7 sam pitala zbog ljudi koji su na javnoj galeriji i ljudi koji
8 prate prenos uživo. U redu.

9 Molim sada Sudskog službenika da pređemo na poluzatvorenu
10 sednicu.

11 [Poluzatvorena sednica]

12 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 84

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 85

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 86

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 87

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 88

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 89

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 90

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 91

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 92

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 93

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 94

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 95

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 96

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 97

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 98

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 99

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 100

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 101

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24 [Javna sednica]

25 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnom

1 zasedanju.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

3 Izvolite, možete nastaviti.

4 G. AOUIINI: [Prevod] Hvala, Časni Sude.

5 Časni Sude, kao što ste čuli od Odbrane danas, a i kao
6 što smo izneli u našem završnom podnesku, u ime g. Shale, tema
7 koja proističe iz ocene i analiza iskaza svedoka Tužilaštva je
8 tema približnosti, grešaka ili da kažem pogrešne slike i da
9 rezimiram naše argumente u vezi sa ovom temom, zaključicu sa
10 nekoliko reči.

11 Zatvaranje, zlostavljanje ili zločini izvršeni zbog lične
12 osvete, nešto su u čemu g. Shala nije učestvovao. On nije imao
13 nikakvog autoriteta, nikakvih ovlašćenja, nikakav položaj,
14 nikakav rang, niti postoji dokument kojim mu je data neka
15 komanda. Jedan u kome se to tvrdilo je kako je dokazano lažan.
16 Optužbe se zasnivaju na glasinama, izvorima iz druge ruke,
17 nečemu što je kružilo sasvim slobodno i gde je svako mogao da
18 govori šta hoće. Jedan izvor tvrdio je da je on tamnog tena,
19 da je bacao leševe u jezero, drugi je identifikovao navodnog
20 čoveka sa nadimkom Vuk na fotografiji koja je lažna. To nije
21 bila fotografija g. Shale, mada Tužilaštvo i dalje tako tvrdi.
22 Bilo je i pretnji koje su iznete, krivokletstva, neki svedoci
23 nisu se ni toga libili. Odgovor Tužilaštva bio je da ih treba
24 malo pustiti na miru da se ohlade. Kada su dokazi počeli da se
25 klimaju, ukazale su se protivrečnosti i neistina, a došlo je i

1 do jednog susreta posle rata. Shali je rečeno da je izdajnik,
2 što on nije mogao da trpi i u tom trenutku ošamario je svog
3 sagovornika u jednoj prilici i posle toga se više nije ljutio,
4 a onda su počele lažne optužbe, gde se samo dodavalo još i
5 još, što je sve imalo vrhunac u njegovom hapšenju. Istina je
6 jasna svakome ko želi da misli svojom glavom, a odluka je
7 Časni Sude, na vama. Ovde se radi o životu jednog čoveka i
8 nema mesta za to da se počine dalje greške.

9 Hvala, Časni Sude. Ja sam završio.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

11 Izvolite, g. Gilissen, imate reč.

12 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala najlepše, Časni Sude.

13 Ja zahvaljujem g. Aouiniju, koji je bio tako jasan u svom
14 izlaganju i moram reći da smo sada prešli na suštinu Odbrane
15 g. Shale. Naravno da je teško nastaviti dalje i iznositi
16 pogrešnu sliku o tome, inače to niko neće biti u mogućnosti da
17 razume, tu pogrešnu sliku ljudi nisu dobro razumeli. Ali, ona
18 sada izgleda sasvim jasna.

19 Pre nego što budem dao priliku gđi Cariolou da se osvrne
20 na sam postupak i neke pravne argumente koje želimo da
21 iznesemo, usredsrediću se pre toga na još nekoliko stvari.

22 Biće vam jasno da predmet protiv g. Shale, nije predmet
23 protiv g. Gecija ili protiv g. Krasniqija. Sud u Mitrovici
24 razumeo je da su svi od kojih se tražilo da daju izjave, ili
25 da svedoče, rekli da je g. Krasniqi zaista bio na licu mesta.

1 On je tamo rukovodio stvarima, bio je odgovoran za zatvorenike
2 u fabrici metala u Kukešu. G. Geci je takođe bio na licu
3 mesta. Bilo je mnogo ljudi koji govore u prilog tome i koji su
4 to objasnili. I više od toga. Ti ljudi se slažu da su ova lica
5 bila zadužena za zatvorenike, za saslušanja, za ispitivanje
6 zatvorenika.

7 To nije bio slučaj sa g. Shalom i to je naravno ogromna
8 razlika. Nema podjednako kvalitetnih dokaza koji su pred vama,
9 zato što niko nije ni imao takve kvalitetne dokaze, a po mom
10 mišljenju, veoma je važno da se to naglasi i da se povuče ta
11 razlika.

12 Juče smo čuli još jedan scenario u vezi sa našim timom,
13 timom Odbrane. To nije prvi put da se iznose takve teze. Ja ću
14 to bolje objasniti kada gospodina cario [sic] -- gđa Cariolou
15 bude završila svoje izlaganje o nekim od elemenata Odbrane,
16 ali bilo je zapanjujuće za nas da čujemo te poslednje priče u
17 vezi sa ubistvom i zamislite samo, znate li ko je taj koji je
18 pucao, Svedok 1 kaže Van Dam. U nekim izjavama tvrdi da je to
19 Van Dam. Ne kaže više da je Bedri. Ne, ne. Nije više ni Liman
20 Geci. Isto važi i za Svedoka 1448. Ne, ne. Onaj koji je pucao
21 je g. Krasniqi. Čovek koji je oslobođen optužbi, on je taj
22 koji je pucao i to je poslednja verzija koju smo sada čuli.

23 To je više nego zapanjujuće. Dakle, danas moramo da se
24 suočimo sa jednim malim problemom, jer je ozbiljno reći sada
25 "Ne, nećemo sad to još jednom da menjamo." Još jednom, ponovo

1 izmena iskaza.

2 Šta da kažemo? Možda treba razmisliti posle izricanja
3 oslobađajuće presude g. Krasniqiju i g. Geciju za optužbe za
4 ubistvo, da li je pravično smatrati da je taj koji je
5 odgovoran za to ubistvo g. Shala. Je li to fer, je li to
6 ozbiljno kada znate razlog zbog koga su ta dvojica Krasniqi i
7 Geci oslobođeni optužbi. Da li zbog laži ili zbog
8 protivrečnosti ili zbog iznošenja drugačijih verzija ili zbog
9 toga što su neki tvrdili da je g. Geci bio tamo? A mi znamo da
10 nije bio tamo, doneta je sudska odluka o tome, o toj
11 činjenici. On nije bio prisutan.

12 I naravno, kada danas neko nešto kaže o tome, o prisustvu
13 g. Gecija, šta o tome reći, jer prema iskazu Svedoka broj 1,
14 on je bio prisutan, a dokument koji je izdat u bolnici je
15 lažan i tako se to nastavlja, šta se to događa u ovom
16 trenutku, pa niko to u stvari ne zna, s obzirom na te
17 okolnosti, niko ne zna. Zato su mudre sudije suda u Mitrovici
18 izdali oslobađajuću presudu, jer su rekli da je pod takvim
19 okolnostima, nemoguće nekoga osuditi.

20 To nije pitanje dobre volje, nije pitanje nečijeg dobrog
21 ukusa, nije pitanje o tome, da li ćemo plakati zbog bola koji
22 su svedoci pretrpeli. Ja sam siguran da je Svedok broj 1
23 stradao i patio. To uopšte nije poenta, ali izreći nekome
24 osuđujuću presudu, na osnovu toga, pod takvim okolnostima, to
25 zaista nije pravo i nije pravda.

1 Ja sam se već osvrnuo na Svedoka 4392 u prvom delu mog
2 današnjeg izlaganja i molim vas da se na to usredsredite. Ja u
3 potpunosti razumem zašto je Tužilaštvo odlučilo da ne pozove
4 ovog svedoka da svedoči, jer ona o g. Shali nije rekla ništa,
5 ali molim vas, u tome je upravo i poenta. Taj svedok o njemu
6 nije rekao ništa kada je opisivala sved -- lica koja su bila
7 na licu mesta prilikom premlaćivanja ljudi.

8 Zahvaljujem vam se što ste me saslušali. Ako mi
9 dozvolite, sada ću vas zamolite da reč preuzme gđa Cariolou.

10 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala i
11 vama, Branioče.

12 Pre toga, naravno da ću dati reč vašoj kolegini, ali
13 možda treba da ispravimo nešto u transkriptu na strani 96 u 8.
14 redu, vidim na referencu na poslednji scenario o postupcima
15 tima Odbrane, a u stvari, mislim da ste mislili na poslednji
16 scenario koje je iznelo Tužilaštvo, samo da to ispravimo u
17 zapisniku.

18 Gđa Cariolou ima reč. Izvolite.

19 GĐA CARILOU: [Prevod] Hvala, Časni Sude. Pre nego što
20 počnem, samo jedno tehničko pitanje.

21 Mislim da imamo još tridesetak minuta za danas. Po mojoj
22 proceni trebaće mi malo više vremena da pokrijem prvu temu sa
23 kojom bih želela da završim danas. I u određenom trenutku bih
24 napravila prekid, kako bismo uvažili potrebu za pauzom i
25 omogućili prevodiocima da se odmore. Dakle, zaustavila bih se

1 za oko 20 do 25 minuta, a onda bismo nastavili sutra, ako se
2 slažete.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala što
4 vodite računa o tome. Kada budete smatrali da je odgovarajući
5 trenutak, onda ćemo prekinuti i nastaviti rad sutra.

6 GĐA CARILOU: [Prevod] Hvala, Časni Sude. Ja ću se
7 osvrnuti na nekoliko pravnih pitanja i nekoliko pitanja koji
8 se odnose na pravičnost postupka.

9 Pre svega, usredsrediću se na tačku optužbe 1, odn. na
10 optužbu za proizvoljno zatvaranje u nemeđunarodnom sukobu.

11 Juče smo čuli Tužilaštvo koje je iznelo argumente u vezi
12 sa pravnim osnovom, kao i do -- o dokazima na koji se oni
13 oslanjaju, da bi dokazali svoju argumentaciju u vezi sa ovim.
14 Jedini osnov na koji su se oni dva puta pozvali je zajednički
15 član 3 Ženevskih konvencija. To je potpuno razumljivo, s
16 obzirom da ovaj opšti član 3, predstavlja jedinu relevantnu
17 odredbu koja se odnosi na postupanje strana u sukobu u
18 nemeđunarodnom oružanom sukobu, koja se ovde može primeniti.

19 Zločini moraju biti prepoznati u zakonu koji je na snazi
20 u vreme predmetnih događaja. To je princip zakona koji je
21 odavno na snazi i odavno se primenjuje. Traži se da u trenutku
22 kada su se presuđeni događaji odigrali 1999. godine, da se
23 mora primeniti zakon kakav je bio na snazi u isto to vreme.
24 Ženevske konvencije i njihovi protokoli, ratifikovani su u
25 SFRJ-u 1979. godine. Dakle, bili su na snazi tokom oružanog

1 sukoba u [sic] Kosovu.

2 Problem je što je opšti stav 3 Ženevskih konvencija, član
3 koji ne sadrži krivično delo proizvoljnog zatvaranja.

4 Oslanjajući se u pravnom smislu na ovu optužbu, Tužilaštvo se
5 nije pozvalo na ustav SFRJ iz 1974. godine, niti na Krivični
6 zakonik iz 1977., niti na bilo koje druge domaće pravne
7 dokumente ili ratifikovane sporazume. To nije samo previd, već
8 zato što zločin proizvoljnog zatvaranja u nemeđunarodnom
9 oružanom sukobu, nije nešto što je sadržano u bilo kom od tih
10 dokumenta.

11 Proizvoljno zatvaranje u nemeđunarodnom oružanom sukobu,
12 nije predstavljalo krivično delo na Kosovu u relevantnom
13 periodu.

14 Da li treba negde drugde da tražimo pravni osnov za
15 optužbe koje iznosi Tužilaštvo, da li su postojale druge norme
16 koje bi mogle da budu osnov za to. Ustav iz 1974. godine to
17 zabranjuje. U članu 181., kaže se da krivična dela i sankcije
18 moraju da budu određeni statutom i zakonima.

19 Kad je reč o primeni međunarodnog prava, ustav zahteva da
20 se samo ratifikovani međunarodni sporazumi direktno mogu
21 primenjivati u sudovima, to je u članu 210 ustava.

22 I tako je ustav tumačen i primenjen u nizu presuda koje
23 je doneo Vrhovni sud Kosova. On je nedvosmisleno utvrdio u
24 predmetu Kolašinac, da je u vreme krivičnih dela izvršenih na
25 Kosovu, moralo da važi odgovarajuće odredbe i odgovarajuće

1 sankcije u konkretnom domaćem zakonodavstvu, tako da krivična
2 dela koja proističu iz međunarodnog prava, ne mogu da se
3 smatraju krivičnim delima, za koje se kažnjavalo na Kosovu
4 1999. godine.

5 U svakom slučaju, to je jedino relevantno vreme o kojima
6 ovde govorimo, a tada običajno međunarodno pravo nije
7 predviđalo krivično delo proizvoljnog zatvaranja u
8 nemeđunarodnom oružanom sukobu. U to vreme, međunarodno
9 humanitarno pravo koje je moglo da se primeni u ovakvoj vrsti
10 sukoba, nije nametalo konkretne obaveze na nedržavne naoružane
11 grupe i na zatvaranje, osim zahteva da se humano postupa sa
12 zatvorenicima.

13 1999. godine, činjenica da je neko lišen slobode iz
14 bezbednosnih razloga po nemeđunarodnom -- u nemeđunarodnom
15 oružanom sukobu, nije smatrano krivičnim delom po običajnom
16 mnom pravu.

17 Može li se retrospektivno to smatrati krivičnim delom na
18 taj način da bi krivično gonjenje g. Shale bilo zakonito.
19 Jednostavni odgovor je ne, jer relevantne odredbe i
20 zakonodavni okvir mogu da se primenjuju samo ako idu u prilog
21 optuženom.

22 Optužnica se takođe zasniva na članu 14(1)
23 (c) Zakona o Specijalizovanim većima Kosova. U članu 4 [sic] -
24 - 14(1)(c) pominje se zajednički plan 3 Ženevskih konvencija i
25 navodi se iscipan [sic] spisak kažnjivih radnji.

1 Proširiti spisak kažnjivih radnji predstavlja jasno
2 kršenje načela zakonitosti, koje je kao što znamo zajamčeno
3 članom 33 ustava Kosova i članom 7 Evropske povelje o ljudskim
4 pravima.

5 Krivično goniti g. Shalu za ovaj ratni zločin,
6 predstavlja jasno kršenje načela zakonitosti.

7 Mi pozivamo Panel da postupi na sledeći način. Čak i ako
8 pretpostavimo da bi proizvoljno lišavanje slobode moglo da se
9 smatra krivičnim delom, u okviru nadležnosti Specijalizovanih
10 veća Kosova, što nije slučaj, ne postoji opšti -- opšta
11 saglasnost u pogledu toga šta se smatra proizvoljnim. Šta će
12 biti proizvoljno a šta ne, zavisi od konteksta nemeđunarodnog
13 oružanog sukoba. Sve zavisi od opštih okolnosti i resursa koje
14 oružana -- data oružana grupa imala na raspolaganju.

15 Dokazi Tužilaštva pokazuju, da je OVK nastala kao oružana
16 grupa otpora tokom vremena, bez organizacije struktura
17 objekata ili resursa konvencionalne vojske, kakvu imaju države
18 i bez utvrđene lokalne samouprave.

19 Na mnogim mestima, OVK grupe su se pojavile kao grupe
20 ljudi, koje su želele da brane svoje porodice spontano,
21 odgovarajući na napade i na etničkog [sic] -- etničko čišćenje
22 koje su sprovodile srpske vojne i paravojne snage.

23 Tokom perioda na koji se odnosi optužnica jesu
24 uspostavljene neke formalne strukture, ali kada je u pitanju
25 OVK, bilo je jasno da je ona i dalje funkcionisala kao narodna

1 vojska, vojska dobrovoljaca u improvizovanim objektima i uz
2 oskudne resurse.

3 Uslovi u kojima je OVK dejstvovala 1999., nisu
4 podrazumevali bilo kakav vid organizacije u smislu lokalne
5 samouprave, koja bi mogla da uspostavi jasna pravila i
6 mehanizme zaštite kakve očekujemo u normalnim okolnostima, a
7 kada je u pitanju zaštita od proizvoljnog lišavanja slobode. S
8 obzriom na uglavnom neformalne i kontrolne strukture, i
9 ograničenja u kapaciteti [sic] -- kapacitetima OVK, ne može se
10 zaključiti da je OVK bila kadra da ima uspostavljene nadležne
11 organe koji će se postarati za poštovanje pravila u vezi sa
12 pritvorom za preispitivanje zakonitosti privođenja i držanja
13 ljudi u pritvoru i za druge proceduralne garancije, kakve se
14 inače očekuju.

15 Jednostavno, nije razumno očekivati ili pretpostaviti da
16 je OVK imala takve kapacitete 1999., kada je funkcionisala
17 izvan teritorije Kosova u Albaniji, u sred rata koji je
18 besneo.

19 U komentaru Međunarodnog komiteta Crvenog krsta iz 2020.
20 godine, kaže se:

21 "U vreme kada se tekst piše...pitanje koji standardi,
22 koji su mehanizmi zaštite neophodno u sukobima koji nisu
23 međunarodnog karaktera, kako bi se sprečila proizvoljnost i
24 dalje je predmet debate i neophodno je to dodatno izjasniti."

25 Dakle, to je komentar Međunarodnog komiteta Crvenog krsta

1 u vezi sa zajedničkim članom 3 Ženevskih konvencija, a iz
2 2020. godine. Kako onda možemo da predstavimo da su ti
3 standardni mehanizmi zaštite bili jasni 1999.? Na osnovu
4 studije koje je sproveo Međunarodni komitet Crvenog krsta, da
5 li će pritvaranje civila biti proizvoljno ili ne, zavisi od
6 bezbednosnih imperativa.

7 Postoji inherentna nedoslednost u načinu na koji je
8 Tužilaštvo iznelo svoju tezu u vezi sa ovim pitanjem s jedne
9 strane, oni tvrde da su utvrđene žrtve lišene slobode na
10 proizvoljan način. S druge strane, Tužilaštvo je izvelo brojne
11 dokaze koji pokazuju da je za svaku žrtvu postojala sumnja da
12 je srpski špijun ili izdajnik ili neprijateljski
13 kolaboracionista. Pozivamo Panel da s tim u vezi pogledaju
14 završni podnesak Tužilaštva, stav 24. Čuli smo kako je

15 Tužilaštvo juče reklo, pošto je dve osobe imenovalo kao
16 žrtve, citiram:

17 "...njima je zalepljena etiketa da su izvršili najviši
18 odn. najteži oblik izdaje, da su bili srpski borci da su se u
19 suštini borili na strani Srba i da su ubijali Albance."

20 To je Tužilaštvo izjavilo na stranici 73 privremenog
21 zapisnika.

22 Tužilaštvo je takođe izjavilo da je jedna druga žrtva
23 koju neću poimence identifikovati jer smo na javnoj sednici,
24 da je dakle ta "žrtva radila za srpsku policiju." To stoji na
25 stranici 4131 zapisnika.

1 Svedok 4 je izjavio da dok je bio u zatočenju, bio je
2 saslušavan i od njega je traženo da dostavi pismenu izjavu za
3 sudiju i rekao je da ga je taj Sudija nekoliko dana kasnije
4 pustio na slobodu.

5 Svedok 1448 je izjavio da je po hapšenju ispitivan zbog
6 postojanja sumnje da je podrivao napore koje je ulagala OVK i
7 rečeno mu je da će mu se zbog toga suditi.

8 Svedok 5 je izjavio da pošto je stigao u fabriku metala,
9 upućene su na njegov račun optužbe da je pomagao Srbima tako
10 što je proterivao ljude iz svog sela i da je ispitivan u
11 prisustvu nekog lica koji se predstavljao kao advokat ili kao
12 Sudija.

13 Svedok 10 je posvedočio da su ljudi bili saslušavani u
14 fabrici metala u Kukešu i da su ti ljudi opisivani kao
15 osumnjičeni.

16 Svedok 11 je posvedočio da ga je u fabrici metala u
17 Kukešu, saslušavao 4848, koji je rekao da je sudija ili
18 tužilac.

19 Mnogi svedoci su poimence identifikovali tog tzv. sudiju
20 odn. tužioca. Kada je od Svedoka 4848 uzeta izjava, on je
21 potvrdio da je svojevremeno bio tužilac i da je učestvovao u
22 ispitivanju osoba za koje se sumnjalo da su kolaboracionisti.
23 Ovim sam završila sažetak dokaza koje je Tužilaštvo predočilo
24 u vezi sa ovom stavkom.

25 Tužilaštvo ne može da dobije 'i jare i pare' [kao što je

1 prevedeno]. Ono mora da se odluči. Šta je njihova teza, da li
2 je zatvaranje, odn. lišavanje slobode bilo proizvoljno, ili je
3 lišavanje slobode izvršeno zbog osnovane sumnje da postoji
4 kolaborac -- kolaboracija ili saradnja sa neprijateljskim
5 snagama i podrivanje ratnih napora OVK.

6 Pored toga, da li je bilo razumno ili nije bilo razumno
7 da komandanti OVK ili vojnici OVK ili ko god je rukovodio
8 fabrikom metala u Kukešu, posumnjaju da takva lica
9 predstavljaju bezbednosnu pretnju. Mi ne možemo da odgovorimo
10 na to pitanje i prema našoj argumentaciji, ni Panel ne može da
11 odgovori na to pitanje. To je zbog toga što mi nismo čuli ni
12 videli nikakve dokaze s tim u vezi. Tužilaštvo jednostavno
13 nije pokazalo da lišavanja slobode nisu bila izvršena na
14 osnovu osnovane sumnje i da su bila po svojoj prirodi
15 proizvoljna.

16 To je pitanje koje treba izdvojiti od pitanja na koji
17 način se postupalo prema tim licima, dok su bile -- zatvoreni.

18 Ono što je takođe važno, jeste da dokazi na koje se
19 Tužilaštvo oslonilo, pokazuje da g. Shala nije imao konkretna
20 ovlašćenja da vrši hapšenja, da nije imao ovlašćenja da bilo
21 koga zadržava niti lišava slobode, niti da bilo koga pusti na
22 slobodu. Tužilaštvo zapravo pridstavlj [sic] -- prihvata da on
23 nije imao nadležnost ni nad kim uopšte uzev, niti nad drugim
24 vojnicima OVK.

25 Oni kažu da je on bio uticajan čovek, ali to ne znači da

1 je on bio ovlašćen da hapsi, da zadržava, ili da pušta na
2 slobodi [sic]. Reći bilo šta drugo je besmisleno.

3 Sada, mimo svega što smo do sada rekli, nas -- naš stav
4 glasi da Tužilaštvo nije ispunilo svoj teret dokazivanja i
5 pokazalo da postoje sva obeležja krivična dela, onako kako je
6 to ovaj Panel ustvrdio da treba da postoje u predmetu Mustafa.

7 Pre svega, Tužilaštvo nije predložilo nikakve dokaze koji
8 pokazuju da je Tužilašt [sic] -- da je optuženi uhapsio ili
9 bilo koji način upleten u hapšenje ili puštanje na slobodu
10 bilo kojeg lica. Oni nisu pokazali da je on igrao bilo kakvu
11 ulogu u donošenju odluka u pogledu toga ko će biti lišen
12 slobode, na koliko dugo i ko će biti pušten na slobodu.

13 Drugo, Tužilaštvo nije predložilo dokaze koji pokazuju da
14 je optuženi znao ili imao razloga da zna, da je bilo ko bio
15 lišen slobode proizvoljno, bez formalne optužnice, i bez
16 utvrđivanja da postoje osnovi da se veruje da su ugreže [sic]
17 -- da je ugrožena bezbednost OVK.

18 Dokazi koje je predložilo Tužilaštvo ne pokazuju da je g.
19 Shala znao da je postojao sistem u okviru kojeg su lica
20 lišavana slobode u fabrici metala u Kukešu, bez osnovanog
21 razloga, tj. proizvoljno.

22 Nije predložen ni jedan dokaz da je g. Shala vršio bilo
23 kakve nadležnosti, imao bilo kakvu vlast ili kontrolu nad
24 onima koji su vršili hapšenja, privodili ljude, ili ih puštali
25 na slobodu.

1 Tužilaštvo tvrdi da je optuženi sprovodio trajno
2 proizvoljno lišavanje slobode zatvorenika i to putem radnji
3 surovog postupanja, međutim, time se ne zadovoljavaju uslovi
4 za obeležja krivična dela koje je neophodno ispuniti. Kao što
5 je to zaključilo drugostepeno veće MKSJ, u žalbenoj presudi u
6 predmetu Čelebići, kako bi se utvrdilo da je optuženi izvršio
7 krivično delo protivpravnog zatvaranja civila, pošto tamo
8 govorimo o međunarodnom oružanom sukobom [sic] -- a ne o
9 nemeđunarodnom kao što je kod nas slučaj, pozivam Panel da
10 pogleda šta stoji u stavu 342, dve citirane presude:

11 "Mora se dokazati više od toga, da je neko lice svesno
12 učestvovalo u opštem sistemu, u okviru kojeg su civili
13 zatvarani."

14 Odgovornost treba pripisati onima koji su bili odgovorni
15 za lišavanja slobode na neposredniji način u sveobuhvatnijem
16 smislu te reči. Misli se pri tom na lica koja su dovodila
17 ljude u zatvor, bez osnovanog razloga i uverenja da ti ljudi
18 predstavljaju bezbednosni rizik. Misli se takođe na one koji
19 su imali određenu vlast nad mestom na kojem su ljudi
20 zatvarani, a prihvatili su da se zatvaraju civili bez obzira
21 na to da li su postojali valjani osnovi za to ili ne. Ili se
22 misli na one, koji su imali moć ili nadležnost da oslobode
23 lica, a nisu to učinili, iako su znali da ne postoji osnovani
24 razlog za lišavanje slobode.

25 Ni jedan nije pokazano da postoji i jedan od ovih

1 elemenata u ovom predmetu, čak i u verziji događaja kakvo je
2 predstavilo Tužilaštvo.

3 U predmetu Mustafa, Panel je zaključio da je Mustafa
4 izvršio krivično delo proizvoljnog lišavanja slobode, zbog
5 položaja koji je zauzimao kao opšti i jedini komandant -- bio
6 od posebnog značaja i da je zahvaljujući tom položaju, g.
7 Mustafa bio odgovoran da se postara za to, da se zatvorenicima
8 obezbede najosnovnije garancije.

9 Prema tome, g. Mustafa je zauzimao potpuno drugačiji
10 položaj od položaja g. Shale. Nije predložen ni jedan dokaz
11 koji je pokazao da je g. Shala bio na odgovornom položaju ili
12 da je bio nadležan za bilo čije hapšenje, zadržavanje ili
13 puštanje na slobodu. U stvari, svedok Mark Shala je posvedočio
14 da je optuženi bio samo običan vojnik.

15 Pored toga, Tužilaštvo nije predložilo nikakve dokaze koji
16 bi pokazali da je grupa lica između ostalih i optuženi,
17 postigla sporazum da se drži zajedničkog zločinačkog plana i
18 da u okviru tog plana proizvoljno lišava civile slobode.
19 Naprotiv, dokazi na koje se Tužilaštvo oslonilo pokazuju da
20 nije postojalo jedinstvo među pripadnicima OVK i da su mnogi
21 pripadnici OVK nezavisno od optuženog delovali pojedinačno,
22 kako bi razrešili lične razmirice koji su imali sa
23 zatvorenicima.

24 Tužilaštvo je predložilo dokaze o tome da je više lica
25 bilo zadržano u fabrici metala u Kukešu, a prema kojima su ta

1 lica izjavila da su oni tu bili zatvoreni iz lične osvete na
2 inicijativu Xhemshita Krasniqija, Sabita Gecija i Shanija
3 Berishe. Kao što je to g. Aouini već objasnio, dokazi
4 predočeni u ovom predmetu pokazuju da je lična osveta bila
5 jasna motivacija u odnosu na lica koja su zatvorena u fabrici
6 metala u Kukešu. A da nije bilo reč o tome da se radi na
7 ispunjenju nekog zajedničkog cilja.

8 U stvari, tzv. Sudija ili bivši Tužilac i sam je lično
9 izjavio da je bila ritin [sic] -- rutinska stvar da je onaj
10 koji nekoga dovede, nastavi rad na tom slučaju i bude
11 odgovoran za to lice, čime je naglasio da nije bilo nikakvog
12 jedinstva, niti koordinacije među licima koja su na licu mesta
13 bila odgovorna.

14 Svedok 4 takođe je izjavio da su pripadnici OVK bili
15 odgovorni za ona lica koja su "bila iz njihovog kraja". Po
16 njegovim rečima, ljudi su tad -- zbog toga je Svedok 4 bio
17 uveren da je Xhemshit Krasniqi bio odgovoran za njega.

18 Ni jedan svedok nije imenovao optuženog kao učesnika u
19 njegovom hapšenju, niti kao lice koje je za tog zatvorenika
20 bilo odgovorno. Dapače, više svedoka je svedočilo o tome ko je
21 imao nadležnost ili ko je bio glavni u zatvoreničkom objektu u
22 Kukešu i niko među njima nije imenovao optuženog kao nekog ko
23 je obavljao takvu funkciju.

24 Svedok 1 je posvedočio da su Xhemshit Krasniqi i Sabit
25 Geci "bili glavni", kako se on izrazio, Krasniqi je bio

1 odgovoran za zatvor i bio je odgovoran za zatvoreničku
2 prostoriju, a kada je Sabit Geci bio prisutan, po njegovim
3 rečima, "niko drugi nije smeo ništa da kaže niti da uradi,
4 zato što je on bio glavni."

5 Svedok 1448 izjavio je da su Kadri Veseli, Sabit Geci,
6 Xhemshit Krasniqi i Bedri Halili, bili zaduženi za
7 zatvoreničke objekte i za štab, dok je Driton Krasniqi bio
8 zadužen za prostorije u kojima su držani zatvorenici.

9 Svedok 1448 takođe je potvrdio pred okružnim sudijom u
10 Mitrovici, da je Xhemshit Krasniqi bio nadležan za ceo logor.

11 Slično tome, Svedok 5 je izjavio da su Sabit Geci i
12 Xhemshit Krasniqi bili nadležni za zatvorenike i da su oni
13 bili odgovorna lica.

14 Svedok 4733 izjavio je da je komandant Hoxha koga je
15 identifikovao kao Ruzhdija Saramatija bio na čelu zatvora, u
16 kojem je on bio zatvoren.

17 Nije prikazan ni jedan dokaz da je postojala bilo kakva
18 veza između optuženog i ovih lica, a pogotovu ne neka testa
19 veza.

20 Iz svih tih razloga, iz razloga koji smo izneli u našem
21 završnom podnesku, naš stav glasi da Tužilaštvo nije dokazalo
22 van razumne sumnje, da se optuženi može smatrati krivično
23 odgovornim, ni po jednom vidu odgovornosti za krivično delo
24 proizvoljnog lišavanja slobode.

25 Sada ću se ukratko osvrnuti na tačke optužnice 2 i 3. U

1 suštini, to se svodi na iskaz trojice svedoka, o čemu je već
2 nadugačko govorio g. Aouini, a tome smo govorili u našem
3 završnom podnesku.

4 Iz razloga koje je naveo i koji su opsežno obrazloženi u
5 stavovima 93 do 146 našeg podneska, mi tvrdimo da Tužilaštvo
6 nije pokazalo da je g. Shala izvršio krivično delo surovog
7 postupanja ili mučenja, u događajima i na način kako je to
8 opisano u optužnici.

9 Časni Sude, oklevam. Mislím da je bolje da se ovde
10 zaustavim i nastavim sutra, kako ne bih pravila pauzu u
11 sledećoj temi o kojoj bih vam govorila, ako se slažete.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.
13 Imamo još svega deset minuta do kraja radnog dana, a ovo je
14 bio dugi [sic] dan.

15 Što se tiče sutrašnjeg dana, da li biste mogli načelno da
16 mi kažete koliko će vam vremena još biti potrebno?

17 G. GILISSEN: [Prevod] Časni Sude, čini mi se da će biti
18 potrebno još 40 minuta za gđu Cariolou, i 15 do 20 minuta za
19 mene, kako bih izneo završne opaske i onda bismo hteli da
20 kažemo još nekoliko reči o odmeravanju kazne. To je ono što
21 bih želeo da kažem. Hvala.

22 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala. To je
23 dovoljno.

24 Sutra ćemo nastaviti sa završnom reči Odbrane i onda ćemo
25 se držati dnevnog reda koji smo odredili kada je reč o odluci

1 koju smo doneli o radu ove nedelje. Neću ponavljati našu
2 odluku.

3 Pre nego što prekinemo s radom, da li bi Tužilaštvo
4 želelo nešto da kaže?

5 G. DE MINICIS: [Prevod] Ne, Hvala.

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

7 Zastupniče žrtava.

8 G. LAWS: [Prevod] Ne, Hvala, Časni Sude.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da li bi
10 Odbrana želela nešto da kaže?

11 G. GILISSEN: [Prevod] Ne, Hvala.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Želim vam
13 prijatno veče.

14 Pretres se prekida.

15 --- Sednica se završava u 15:52 časova

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25